ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1995 йил
23 июнь
ЖУМА
№ 25 (5.649)
сотувда
эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган •

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ ҒАЛЛАКОРЛАРИГА

Давлатга 86 минг тонна ғалла сотиб, йиллик режани мамлакатимизда биринчи бўлиб бажарганингиз билан чин кўнгилдан табриклайман.

Вилоятингиз меҳнатчилари юртни ўз ғалламиз билан таъминлаш мақсадини яхши англаган ҳолда сидқидилдан ишладилар. Шу кунгача уйилган хирмон 150 минг тоннадан ошди. Ҳосилдорлик гектаридан 40 центнерга яқинлашиб қолди.

Сизларнинг бугунги меҳнат ғалабангиз барчамизни қувонтиради, ғайратимизга ғайрат, кучимизга куч қўшади.

Муҳтарам Фарғона аҳлига халқимиз, ҳукуматимиз ва шахсан ўз номимдан миннатдорлик билдираман.

Сизларга куч-қувват, руҳий бардамлик, хонадонларингизга тинчлик-тотувлик ва барака тилайман.

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВ.

Ғиждувон тумани далаларида бугун файз ўзгача. Бир текис ривожланаётган ғўзалар кўзни қувнатади. Меҳнати самарасини кўриб миришкорнинг кўнгли равшан тортади.

— Экинлар парваришига жиддий эътибор беряпмиз, — дейди Садриддин Айний номли жамоа хўжалиги аъзоси Жалол Хўжамуродов. — Ҳар бир агротехник тадбир, суғориш ишларини муддатида ўтказаяпмиз. Режадан зиёда ҳосил ундириб, республикамизнинг улкан хирмони юксалишига муносиб улуш қўшиш ниятидамиз.

СУРАТЛАРДА: 1. Ғўзага ишлов бериш пайти. 2. Тажрибали пахтакор Ж. Хўжамуродов.

ЭРТАГИ ГУЛ — ЭРТАГИ ҲОСИЛ

Тошлоқ туманидаги «Яккатут» кооператив хўжалигининг Маҳмуджон Абдураҳимов етакчилик қилаётган бригада ғўзалари ўтган йилганисбатан ўн кун олдин гуллади. Бу заршуносларни руҳлантириб юборди.

— Бошланиши чаккимас, барча карталардаги ғўзалар баравж ривожанмоқда, — дейди бригада саркори далаларга меҳр билан тикилиб. — Илғор технологияни жорий этиб, маҳаллий ўғитдан оқилона фойдаланаётганлигимиз туфайли шундай ютуққа эришяпмиз. Пахтачилик соҳасини яхши биладиган туманимиз ҳокими, қатор агрономлар маслаҳатига кўра бу йил чигитнинг «Тошкент-6» навини экдик. Янглишмаган кўринамиз.

Далаларни айланар эканмиз, қийғос гулга кирган ғўзаларга боқиб қувонамиз. Омилкор деҳқонлар йил қурғоқчил келганлигини ҳисобга олиб чигит экишни бир ҳафта илгари тугатишибди. Барака уруғи ернинг намига ундириб олинган. Бир ҳафтадаёқ тўлиқ гектарлар ҳосил қилинган. Қатор ораларига ишлов беришда махсус мосламалар қўлланилмоқда. Ўғит иложи борича экиннинг илдизига яқинлаштириб беріляпти.

Маҳмуджон Абдураҳимов бошлиқ бригада заршунослари суғоришни ташкил этишга алоҳида эътибор берадилар. Муҳим тадбир вақтида сифатли амалга оширилади. Бирон ерда кўллатиб суғоришга йўл қўйилмайди. Саркорнинг таъкидлашича, пахтакорлар ғўзаларнинг ҳолатига қараб суғориш вақтини белгилайдилар. Бунда кўп йиллик тажриба қўл келяпти. Ниҳоллар кечиктириб суғорилса ҳосил тугунчалари тушиб кетишини ҳамма яхши билади.

Илғорлардан ўрнак олган Данғара, Фурқат, Ўзбекистон, Бешариқ, Боғдод туманларининг кўпгина хўжаликларида ғўза парвариши уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Суғориш, қатор ораларига ишлов бериш ва бошқа агротехник тадбирлар бир-бирига боғлаб оби-тобида ўтказилаётганлиги сабабли 60-65 кун ичида ҳосил тугунчалари пайдо бўлди. Деҳқонларга «Фарғона-3», «Наманган-77» ҳамда С-6524 чигит навлари маъқул тушди. Бир нарса кишини қувонтиради, Тошлоқ туманидаги «Навбаҳор», «Яккатут», Навоий номли, Фарғона туманидаги Бобур номли, «Олтин водий», Боғдоддаги «Конизор» хўжаликларида ички имкониятлардан унумли фойдаланилган ҳолда калий ўғитининг танқислиги сездирилмаётир. Шу боис илғор тажрибалар кўпчилик мулкига айланиб бормоқда.

Р. НАЗАРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

РИВОЖИ БАРАВЖ

Кекса миришкорлар бир гапни кўп такрорлашади: «Деҳқончилик ниҳоятда қутлуғ касб, у элни боқади, кийинтиради, у қўл учида бажарса бўладиган иш эмас». Шу сўзларни ҳар эслаганимда ота-бобом ишини давом эттираётганимдан чексиз фахрланаман. Она заминга меҳрим янада кучаяди, масъулиятни чуқурроқ ҳис этаман.

Шу туйғу ёшлигимдан астойдил меҳнат қилишга ундаб келади. Ахир йил бўйи ерни банд қилиб арзимаган ҳосил олсанг гуноҳи азим. Ризқимни ердан топаман деган инсон борки, буни яхши тушунади.

1994 йили хўжалигимиз ҳам, мен бошчилик қилган бригада ҳам пахта, ғалла етиштириш режаларини ортиғи билан адо этганди. Бунга барчамизнинг аҳиллигимиз, ишларни агротехника қоидалари асосида ташкил этганимиз туфайли эришилди. Яхшигина даромад олиб, йилни хуш кайфиятда, ёруғ юз билан якунлагандик.

Жамоа аъзолари ва раҳбарлар мени ширкат раислигига муносиб билишди. Ишонч, далда одамга куч ва ғайрат бағишлар экан. Шижоат, эзгу ниятлар билан вазифамни адо этишга киришдим. Ширкат аъзолари билан дилдан суҳбатлашдим. Ширкат тасаррувидаги суғориладиган майдонларни обдон кезиб, кексалар маслаҳатини олдим. Сўнг режаларимни раҳбарларга айтдим. Улар маъқуллашди, йўл-йўриқ кўрсатишди.

Амалдаги йилда 530 гектар жойда деҳқончилик қилаяпмиз. Ғўзалар ривожи рисоладагидек. Мўл ҳосил етиштириш учун барча илғор тажрибаларни қўллаяпмиз. Қорамолчилик фермасида биогумус ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. У селитра ва фосфорли ўғит билан аралаштириб, экинзорларга солинди. Бугунгача пахтазорлар икки марта озиқлантирилди. Бир неча марта ишлов берилди.

Сўнгги кунларда ҳавонинг сезиларли кўтарилгани айни муддао бўлди. Қуёш нуридан баҳра олаётган ғўзаларни кўриб, кишининг кўзи қувнайди. Бу деҳқонни парвариш ишларини янада жадаллаштиришга ундаётир. Тажрибали мироблар оби-ҳаёт исрофгарчилигига йўл қўймай экинларни бир меъёрда суғоришмоқда. Чунки оби ҳаёт танқчиллиги ниҳоятда тежамкорлик билан иш тутишга ўргатаяпти. «Тежасанг қултуми ҳам етади» деб кексалар бежиз айтишмаган.

Яқинда туман раҳбарлари, мутахассислар келишиб далаларни айланишди. Шу куннинг долзарб вазифаларига эътиборни сусайтирмасликни таъкидлашди. Тадбирларимизга ижобий баҳо беришгани бизни ғоят қувонтирди. Охиригача шу баҳога муносиб бўлишимиз керак, деб дилимизга жо этдик.

Ширкатимиз бўйича бу йил ҳар гектар майдондан 30 центнердан оқ олтин етиштириш режалаштирилган. Ниятимиз эса бу кўрсаткични 35 центнерга етказиб, мамлакатимиз иқтисодини мустаҳкамлашга муносиб улуш қўшиш.

Шунингдек, ғалладан бўшаётган 172 гектар ернинг бир қисмига ҳам чигит экамиз. Экишга бугун-эрта киришамиз. Қувончлиси, ҳар гектар ғаллазордан 50 центнердан ошириб дон йиғиштириб олаяпмиз. Мавжуд комбайнлардан унумли фойдаланиляпти. Ота-бола Абдурашид ва Бахтиёр Тўлаевлар кунига 6—7 гектар майдондаги ғаллани саранжомлашмоқда.

Туман ташкилотлари ва билим юртларидан келган ҳашарчилар ҳам оғиримизни енгил қилишяпти. Уларнинг баракали ишлаб яхши дам олишлари учун барча шароит муҳайё. Туман савдо ҳиссадорлик жамияти ходимлари жойларда овқат тайёрлаш билан бирга зарур маҳсулотлар савдосини намунали ташкил этишган. Уйига қайтаётган ҳашарчи ўзига керакли нарсани излаб юрмайди.

Ниятни яхши қилган етар муродга, дейди донолар. Бу гапда ҳикмат кўп. Худога шукр, ғалламиз кўзланганидан зиёда бўляпти. Насиб этса, оқ олтиндан ҳам баракали хирмон кўтарамиз. Шунда келажаги буюк давлатимиз замини мустаҳкамланади, халқимизнинг фаровон ҳаётга етишиш онлари тезлашади. Биз учун энг муҳими ҳам шу!

Усмон ТЎРАҚУЛОВ,
Пискент туманидаги «Пискент» жамоа хўжалиги 1-ширкати бошлиғи.

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИН

Қорақалпоғистон Республикаси, Амударё туманидаги «Қанғли» жамоа хўжалиги илғор хўжаликлардан бири. Бу ерда ҳар йили пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштирилиб келинаётир.

— Бу йил 1340 гектар майдонга чигит экилган. Режа 3250 тонна, — дейди хўжалик раиси Бозорбой Тўлибоев. — Айни паллада барча майдонлардаги ғўзалар парвариши қизғин олиб борилаяпти.

Давлатбой Қуноқов, Худойберган Раҳимов етакчилик қилаётган бригадаларда учинчи культивация тугалланди. Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими Собит Йўлдошев бошлиқ бригада аъзолари эса чўл ҳудудидаги 76 гектар бўз ердан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун астойдил меҳнат қилмоқда.

Ҳозир 2 та культиватор ва 5 нафар сувчи ғўзаларга ишлов бериш, суғориш билан банд. Шунингдек, ғўза парваришида Саидбой Камолов, Қодирбой Урозбоев етакчилик қилаётган бригадаларда ҳам иш қизғин. Механизаторлардан Абдулла Хидирбоев, сувчилардан Мадиёр Қуноқов, Ражаб Қўчқоровлар ғўза парваришида бошқаларга ўрнак бўлишмоқда.

Х. ОТАМУРОДОВ.

СИФАТЛИ СУҒОРИШ — МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

Тажриба, таҳлил, тавсия

Амалдаги йилнинг қиш ва баҳор фасли бирмунча илиқ келиб деҳқончилик учун анча қулай шароит яратилди. Қишлоқ хўжалик экинлари, жумладан чигит ўтган йилга нисбатан 15—20 кун илгари экиб бўлинди ва асосий майдонларда ундириб олинди. Экинлар ҳосилдорлиги энди кўп жиҳатдан уларни ўз вақтида сифатли суғоришга боғлиқдир.

Республика Бошгидромет марказининг маълумотномаларига кўра бу йил ўтган йилга нисбатан сув барча манбаларда 20—30 фоиз кам бўлади. Апрель ва май ойларида бу маълумотлар тасдиқланди. Керки кузатув станцияси маълумотларига кўра ўтган йилнинг апрель ойи иккинчи ўн кунлигида Амударёда 1100—1200 минг куб метр сув бўлган бўлса, бу йил 420—450 минг куб метр борлиги кузатилди. Сув танқчиллиги Сурхондарё, Қашқадарё, ва Зарафшон дарёлари ҳавзаларида ҳам сезиларли даражада кузатилмоқда.

Республикалараро сув омборларида ўтган йилнинг 1 майига нисбатан жами 1,5 миллиард куб сув кам жамғарилди. Жумладан, Тўдакўл ва Туямўйин сув омборларида 300—330 миллион куб метр, Толимаржон ва Андижон сув омборларида эса 160—200 миллион куб метр кам сув йиғилди. Туямўйинда сўнгги беш йилликка нисбатан ўртача салкам икки маротаба кам сув тўпланган.

Март-апрель ойларида ёғингарчиликнинг олдинги йилларга қараганда 2-2,5 марта кам бўлиши суғоришга ажратилган сувдан меъёридан ортиқча ишлатилишига сабаб бўлди. Ғўзанинг эртаги ва эффектив ҳароратининг юқори бўлиши суғориш ишларини ўтган йилга нисбатан 15—20 кун илгари бошлашни тақозо этди.

Жорий йил ҳосили учун республикамиз хўжаликлари 850 минг, аҳоли эса 100 минг гектар суғориладиган майдонга кузги ғалла экишди. Экин майдонлари экишдан олдин бир ва экилгандан сўнг камида икки-уч марта суғорилди. Бундан ташқари, суғориладиган майдонлардаги кузги ғалла йиғиб олингач, 700 минг гектар майдонга такрорий экин экишимиз ва халқимиз дастурхонини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан тўлдиришимиз керак. Вужудга келган сув танқчиллиги 5—6 йил давом этиши мумкин. Шу сабабли бу ҳолатдан қийинчиликларсиз ва талофатсиз чиқиб кетиш учун сувдан самарали фойдаланиш чора-тадбирларини кўрмоғимиз лозим.

Шуни эслатиш лозимки, кейинги серсув келган йиллари сувга ва сувдан фойдаланишга муносабат айрим хўжаликларда сусайди. Суғоришни илмий асосда, тупроқ ва обҳаво шароитлари ҳамда экиннинг ўсиш даврини тўлиқ ҳисобга олиб ташкил этишга етарли эътибор берилмай қўйилди. Масалан, ўтган ёзги суғориш мавсумида Жиззах, Самарқанд ва Сирдарё вилоятларининг қатор хўжаликларида суғоришлар илмий асосланган тавсияларга нисбатан 50—60 фоизга кам бажарилди. Ажратилган сув миқдори Жиззах ва Самарқанд вилоятларида тўлиқ бўлди. Сирдарё вилоятида эса 108 фоизга етди. Кўп жойда ғўзанинг чанқашига ва суғориш пайтида эса бўктиришга йўл қўйилган. Суғориш тармоғи охирида жойлашган хўжаликларни сув билан ўз вақтида таъмин этишда камчиликлар рўй берган. Айниқса насослар билан суғориладиган майдонларда бундай нуқсонлар кўп учради. Натижада ғўза ривожланишига ва ҳосилдорлигига жиддий зарар етди. Кутилган ҳосил етиштирилмади. Суғориш ишларини илмий асосда ташкил этишга жиддий эътибор берган Хоразм вилояти хўжаликлари эса республикамизда энг юқори ҳосил олишга эришди.

Маълумки, республикамизда сув заҳиралари чекланган. Бу йил асосий экинларни ёзги суғориш мавсумида суғориш учун жами 33,5 миллиард куб сув миқдори мавжуд бўлиб, Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларнинг чекланган сув миқдори Сув хўжалиги вазирлиги томонидан аниқлаб берилган.

Ҳозирги кунда республикамизнинг барча вилоятлари хўжаликларида суғориш ишлари олиб борилмоқда. Андижон, Наманган, Сурхондарё, Сирдарё ва Тошкент вилоятлари хўжаликларида ғўзанинг биринчи ўсув даври суғориш ишлари кенг авж олди. Оби ҳаёт танқчиллигини ҳис қилган Андижон, Бухоро, Наманган, Навоий, Самарқанд, Тошкент ва Фарғона вилоятлари деҳқонлари сувдан фойдаланишга илмий асосда ёндошиб ва ташкилий ишларга эътиборни кучайтирмоқдалар. Ҳар гектар майдонга 700-800 куб метр сув берилаётир. Экин майдони чегарасидаги бир куб метр секунд сув билан суткасига ўртача 110—130 гектар майдонни сифатли суғоришга эришилмоқда. Аммо Жиззах ва Қашқадарё вилоятларида сувдан фойдаланиш ишлари талаб даражасида эмас. Бу вилоятлар хўжаликларида бир куб метр секунд сувдан бир кунда суғорилган майдон 50—60 гектардан ошмаяпти. Наманган, Навоий ва Тошкент вилоятларида ёзги суғориш ишларига ажратилган чекланган сув миқдорининг 32—40 фоизини ишлатилган, Қашқадарё вилояти бўйича эса 52 фоизни ташкил этди.

Қишлоқ хўжалик, Мелиорация ва сув хўжалиги вазирликларининг мутахассислари ҳамда олимларнинг жойларда сувдан фойдаланишнинг ташкил этилиши ва суғориш ишлари билан танишувлари шуни кўрсатдики, исрофгарчиликнинг асосий сабабларидан бири суғориш ишларини тупроқ ва обҳаво шароитларини ҳамда ўсимлик ўсув даврини тўлиқ ҳисобга олмасдан ва сув бериш муддатларига, меъёрига эътибор бермасликда экан.

Иккинчидан, сувни иқтисод қилувчи технологиялардан тўлиқ фойдаланмаслик, яъни суғориш ишларини узун жўяклар билан амалга ошириш ва майдоннинг этак қисми намлигини таъминлаш учун сув тарашни 1,5 — 2 сутка ва ундан ошириб юбориш, оқава сувларнинг ҳосил бўлишига йўл қўймаслик ва уларни қайтадан ишлатишга эътибор бермай зовурларга оқизишдир. Учинчидан, сув ҳисоботини олиб бормаслик, ички сувдан фойдаланувчиларга уни навбатлаб беришни ташкил этмаслик оқибатидир. Тўртинчидан, суғориш ишларига етарли миқдорда сувчиларни ажратмаслик, айниқса, тунги суғориш ишларини қаровсиз қолдириш кабилардир.

Сув хўжалиги ташкилотлари, хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассислари чекланган миқдордаги сувдан фойдаланиш бўйича қоида талабларини тўлиқ бажариш керак. Чекланган миқдордаги сувдан фойдаланиш учун махсус рухсатнома ва район сув хўжалиги ташкилоти билан сув таъминоти бўйича шартнома расмийлаштирилиши лозим. Лекин бу масалага Андижон ва Сирдарё вилоятларининг айрим хўжаликлари мутасаддилари етарли эътибор беришмаётир.

Фермерларга ва бошқа сувдан фойдаланувчиларга уни навбатлаб беришни ташкил этиш керак. Суғориш ишларини икки сменада 8—10 гектар майдонга бирданига суғоришни ташкил этиш сув исрофгарчилигини 10—15 фоизга камайтиради, меҳнат унумдорлигини оширади.

Суғориш ишларини ер намлигини, экиннинг биологик ҳолатини ва ўсиш даврини ҳисобга олиб ташкил этиш лозим. Ғўзанинг яхши ривожланиши учун тупроқдаги намлик 65—70 фоиздан кам бўлмаслиги керак. Агарда 20—25 сантиметр чуқурликдаги тупроқни қисмлаганда бир-бирига бирлашмай сочилиб кетса, демак тупроқдаги намлик паст бўлиб, ўсимликни тезда суғориш даркор. Бундан ташқари сувга келган ғўза барглари тунда сўлиш ҳолига тушиб қолади. Суғориш ишларини ташкил этишда Бошгидромет марказининг жойлардаги доимий кузатув постлари маълумотларидан ҳамда тавсияларидан фойдаланилса мақсадга мувофиқдир.

Ғўзани суғоришда енгил тупроқли майдонларда гектарига 600—700 куб метр, ўртача таркибли тупроқли майдонларда 700-800 ва оғир тупроқли майдонларда 800-900 куб метр бўлиши керак. Гектарига бундан ортиқча берилган сув миқдори илдиз қатламидан пастга, сувнинг ортиқча сингилишига, оқаванинг пайдо бўлишига ва ғўзанинг бўкишига олиб келиши мумкин. Ўзагроинформ ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳамда илмий текшириш институтларининг кўп йиллик амалий ишлари натижаси шуни кўрсатадики, илмий асосда суғоришни ташкил этиш сувни 20-25 фоизга иқтисод қилади, ҳосилдорлик гектарига 2-2,5 центнерга ортади.

Айрим хўжаликларда экинларни томчилатиб суғориш тизими жорий қилинмоқда. Бу технологияни кенгайтиришга ҳукуматимиз алоҳида эътибор бермоқда. Ҳозирги кунда бу ишларнинг салмоғи кам бўлгани учун асосий майдонлар эса жўяк усулида суғорилаётир. Экин майдонларининг текис бўлиши ва оптимал узунликдаги жўяклар билан суғорилиши ғўза ҳосилини 3-5 центнерга ошишини, сувни 15—25 фоизга иқтисодини таъминлайди. Шу сабабли экинларни экишдан олдин майдонларни сифатли текислашга эътиборни кучайтирмоқ жоиз.

Суғоришни узунлиги 50—60 метр бўлган берк жўяклар билан амалга оширилиши тупроқни жўяк бўйлаб текис намланишини таъмин этиш омилидир. Аммо бунда ўқ ариқлар сони ошиб, ердан фойдаланиш даражаси пасайиши ҳамда уларни олиш ва кўмиш ишларига ортиқча харажатлар кетади. Шу сабабли сув тез шимиладиган тупроқли ҳамда кам нишаблик ва катта нишаблик экин майдонларида жўякларнинг муқобил узунлиги 80-120 метр қолган майдонларда 120—160 метр бўлгани маъқул.

Шўрланмаган ва кам шўрланган, айниқса, ер ости сувлари яқин бўлган майдонларда жўяк оралатиб суғориш технологиясини кенг жорий қилиш сувни иқтисод қилиш ва сифатли суғорилишини таъмин этиш имкониятларидан биридир. Суғоришда ҳар бир жўякка таралган сув миқдорига алоҳида эътибор бериш лозим. Бунда тупроқ эррозиясига йўл қўймаслик зарур.

Сувни иқтисод қилишда агротехник тадбирларнинг тўғри бажарилиши жуда муҳимдир. Суғоришдан олдин жўяк олиш 1—1,5 суткадан ошмаслиги керак. Культивацияларни чуқур ҳайдаш экин илдизларини қирқиб ташлаб, тупроқ орасига қуруқ ҳавонинг киришига ва намликнинг қочишига сабаб бўлади.

Сув зар — сувчи заргар деган оқилона ибора бор. Бу бежиз айтилмаган. Экин майдонига етказиб берилган оби ҳаётдан самарали фойдаланиш сувчиларга боғлиқ. Шу сабабли ҳар бир хўжалик раҳбари сувчиларга зарур шароитни ташкил қилиб беришлари лозим. Тунги суғориш ишларига кўпроқ тажрибали сувчилар жалб қилиниши ва уларга фонус, этик берилиши ва иссиқ овқат ташкил этилиши лозим.

Вужудга келган сув танқислигини деҳқонларимиз биринчи марта бошдан кечираётганлари йўқ. Агар тегишли ташкилотлар ва хўжаликлар етакчилари, мутахассислари жойларда сувни иқтисод қилиш ва самарали фойдаланиш бўйича ишларни ҳамкорликда юқорида эслатилган тавсиялар асосида ташкил этсалар, унга тўлиқ амал қилсалар, барча қийинчиликларни талафотсиз енгишга эришадилар. Бу эса умумишимизда катта аҳамиятга эга.

Ҳ. ЭШОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлигининг сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ва тежамли технологиялар бошқармаси бошлиғи.

Д. МУҲАММАДНАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлигининг суғориш тармоқларидан фойдаланиш бош бошқармаси бошлиғи.

Г. БЕЗБОРОДОВ,
республика пахтачилик илмий-текшириш институтининг етакчи илмий ходими.

ҒАЛЛА МУСТАҚИЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ — МУҚАДДАС БУРЧ

Наманган вилоят ҳокимлиги шуҳратини йўқотаёзган, хўжаликлари иқтисодий жиҳатдан заифлашиб қолган Учқўрғон туманида ишни йўлга қўйиш учун аниқ тадбирларни амалга оширди. Иқтидорли ва изланувчан мутахассис Латифжон Отахонов туман ҳокими этиб тайинланди. У омилкор, ташаббускор, иймону эътиқоди мустаҳкам омма етакчиларини тарбиялаб, жой-жойига қўйишга алоҳида эътибор берди. Ўз навбатида улар атрофларига соғлом фикрловчи, ишбилармон кишиларни тўплаб, носоғлом иқтисод асоратларини тугатдилар, бир ёқлама ривожлантириб келинган ишлаб чиқаришни ўзгартирдилар. Шу тариқа бутунлай янгича иқтисодиёт шакллана бошлади.

Учқўрғонда ўтган йилиёқ барча соҳада хайрли қадамлар қўйилди. Пахта, дон, чорвачилик маҳсулотлари ва бошқа неъматлар етиштириш юзасидан қабул қилинган режалар зиёдаси билан адо этилди. Жорий йил ҳам ғоят баракали бўлиши кутилмоқда. Биринчи ҳосил — пилла етиштириш кўнгилдагидек бўлди. Ғўзалар барқ уриб ривожланмоқда, саховатли боғлар болга

тўлган, ғалла ўрим-йиғими қизғин бормоқда. Ҳар гектар ердан 55 центнергача буғдой йиғиштириб олиняпти.

Қуйида учқурғонликларнинг шу кеча-кундуздаги фидокорона меҳнати, хайрли ташаббуслар хусусида ҳикоя қилинади.

УЧҚЎРҒОН БУҒДОЙИ

Бугун ғаллазор барчани оҳанграбодек бағрига чорлаган. Фидокорлар бебаҳо бойлигимизни белгиланган муддатда нест-нобуд қилмай саранжомлаб олиш учун ҳар дақиқадан, комбайнлардан унумли фойдаланишмоқда. Олтин бошоқларга тикиларканман, қалбим жунбушга келади. Боиси ҳеч қачон ҳосил бу йилгидек бўлиқ, баракали бўлмаганди. Урим-йиғимга пухта тайёргарлик кўргандик. Ишни яхши ташкил этишда республика Вазирлар Маҳкамасининг «1995 йилда бошоқли дон экинлари ҳосилини йиғиштириб олиш ва давлатга топширишни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори муҳим омил бўлмоқда. Мазкур қарорда: ўрим-йиғим ишларини жадаллаштириш ва ҳисоб-китобларни ўз вақтида ўтказиш учун «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси 1995 йилнинг май ойида қишлоқ хўжалиги корхоналарига харид қилинадиган жами дон миқдори қийматининг 40 фоизигачаси аванс тариқасида берилишини таъминласин, дон учун узилкесил ҳисоб-китобларни унинг амалда харид қилинишига қараб ўтказсин, дея таъкидланганлиги ғаллакор ҳақидаги катта ғамхўрлик бўлди.

Бу йилнинг масъулияти бўлакча. Қадоққўл деҳқонларимиз садоқатларини амалда намойиш этдилар. 3360 гектар ерда мўл ғалла ҳосили етиштирилди. Ана шу мақсад учун унумдор ерлар ажратилди. Авваллари кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари тадбир устига тадбир белгилаган бўлишларига қарамай дон унумсиз ерларга экилган. Экинни суғориш, озиқлантириш баъзи ерларда ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Туман ҳокимлиги кадрларга нисбатан талабчанликни кучайтирди. Ҳал қилувчи бўғинлар эътиқодли, ишбилармон, ташаббускор кишилар ҳисобига мустаҳкамланди. Ғалла мустақиллигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшиш йўлида амалга оширилаётган ишлар қатъий назоратга олинган. Ҳурматли Президентимизнинг республика Олий Мажлиси сессияларида, Вазирлар Маҳкамаси йиғилишларида ғалла мустақиллигини таъминлаш, деҳқон меҳнатини қадрлаш хусусида билдирган қимматли фикрлари, кўрсатмалари оммага етказилди. Отахонлар, тажрибакорлар билан маслаҳатлашиб, арпа ва буғдой ҳосилини қисқа муддатда саранжомлаб олишнинг қўшимча омиллари белгиланди. Ҳоким сифатида кўпчиликка суяниш, одамлар ҳақида алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш, ўрим-йиғимни бир зум бўшаштирмай, ишни икки сменада ташкил этган тақдирдагина мақсадга эришиш мумкинлигини яхши англаяпман. Ахир, бу йил ғаллазорларимиз 1994 йилга нисбатан 880 гектар ерга кенгайди. Худди шу муддатга нисбатан 7000 тонна кўп дон етиштирамиз.

Ғалла ўрим-йиғимида сафарбарлик таъминланди. 50 та комбайн унумли ишлатилаяпти. Юз нафар комбайнчи жасорат кўрсатмоқда. Туман ҳокимлиги хўжаликларнинг раҳбарлари, касаба уюшмалари қўмиталари билан ҳамжиҳатликда илғорларни моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантиришга алоҳида эътибор бермоқда. Ишда ўзини кўрсатган, сифатли ва самарали ишлаётган комбайнчига видеомагнитофон, телевизор ёки қўй совға қилинмоқда. Ўзаро келишилган шартни у муваффақиятли бажарса, 1 тоннагача ғалла ҳамда сомон олаяпти. Урим-йиғим илғорлари ҳақида гап кетганда Ҳошим Суфижонов, Турабой Нишонов, Эргаш Усаров, Абдухалил Тожибоев каби комбайнчилар номини алоҳида ҳурмат билан тилга оламиз. Улар бултур 110-120 гектар ердаги ғаллани ўриб-янчиб беришганди. Бу йилги ниятлари янада улкан. Туман бўйича ҳар гектар ердан 50 центнердан ошириб дон топширишга аҳд қилинганди. Бироқ илғор жамоаларда ҳосилдорлик гектарига 55-56 центнерни ташкил этмоқда. Бу деҳқонларимизнинг ғалла мустақиллигини таъминлаш учун бутун куч-имкониятни ишга солаётганликларидан далолатдир.

Ҳамжиҳатлик, ўзаро талабчанлик, ташаббускорлик бор жойда иш олдинга босаверади. Ҳар иш жойида соғлом, ижодий муҳит яратилганлиги, бир вақтлар ҳукм сурган ўзибўларчилик, боқимандалик кайфияти барҳам топганлиги, деҳқонлар иқтисодий ислоҳот моҳиятини тўғри англаб, буғдой, арпа, маккажўхори дони етиштиришга эътиборни кучайтирганликлари туб ўзгаришларнинг асосий омилларидир. Учқўрғон тумани Қирғизистон билан қўшни. Ери-ерига, дили-дилига туташ оғаларимиз билан дўстлик алоқаларини йил сайин мустаҳкамлаяпмиз. Жалолобод вилоятининг Қоракўл массивида сурув-сурув қўйларимиз боқилмоқда. Қирғиз дўстларимиз ҳар йили бизга комбайнлар, эҳтиёт қисмлар жўнатишади. Хусусан, ҳозирги кунда Қирғизистоннинг 9 та комбайни тўла унум билан ишлатилмоқда. Йил бошида яна 8 та янги «Нива» сотиб олгандик. Техникани бошқаришда қирғиз дўстларимиз Мухтор Тошбоев, Мўмин Қирғизбоев ҳам жонбозлик кўрсатмоқда. Улар кунлик меъёрни бир ярим ҳисса адо этишмоқда. Ўз навбатида қирғизистонликларга чигит экиш, сабзавот экинларини парваришлаш, боғлар барпо этишда яқиндан кўмаклашаяпмиз. Бир-бирлари билан қуда-қудағай бўлиб, бир умрга қадрдонлашиб кетаётганлар сафи кенгаяётганлиги бағоят қувончли ҳол.

Ғалладан юқори ҳосил олинаётганлиги мутахассислар эътиборини тортмоқда. Бунинг сири аввало сара уруғ танланганлиги, майсалар вақтида яхши ўғитланганлиги, суғориш ишлари сифатли амалга оширилганлигидадир. «Қайқабод» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Раҳимжон Муҳаммаджонов, бош агрономи, республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Нозимжон Рўзиматовлар кўрсатма кутмай ташаббус кўрсатиб ишлашга одатланишган. Улар туман хўжаликларини сара уруғ билан таъминлашни ният қилишганди. Бунинг учун қаттиқ меҳнат қилишди. Олимлар тажрибали ғаллакорлар билан баҳамжиҳат ҳаракат қилиб, эзгу ниятни рўёбга чиқаришди. Асл фидокорлар етиштираётган уруғлик буғдой кўпчиликка маъқул бўлмоқда.

Биз нобудгарчиликка қарши муросасиз курашаяпмиз. Марказлашган хирмон пухта тайёрланди. Ҳар комбайнга тўрттадан транспорт, етарли миқдорда ёнилғи ажратилган. 400 та ташиш транспорти ғаллани манзилга пешма-пеш етказиб бермоқда. Худо хоҳласа, бу йил барча соҳа баракали бўлади. Ният жами 16.800 тонна буғдой топшириш. 21 гектар ердаги арпа бағоят қисқа вақт ичида саранжомлаб олинди. Жорий йилда камида 5 минг тонна буғдой хўжаликлар ихтиёрида қолади. Бундан ташқари 800 гектар томорқада асосан ғалла етиштирилди. Мутахассисларнинг таъкидлашларича, томорқанинг ўзидан 3 минг тонна буғдой оламиз. Аҳоли дон маҳсулотлари комбинати билан ўзаро шартнома асосида ўз буғдойларини торттириб олади. Демак, Учқўрғон тумани бу йил ўзини ўзи ғалла билан тўла таъминлаш имкониятига эга.

Бозор шароитида кунига қатор муаммоларни ҳал этиш, масъулиятни зиммага олиб изчил чора-тадбирлар кўришга тўғри келади. Табиийки, фақат ўз кучига, билим ва салоҳиятига суянган раҳбар, мутахассисгина мураккаб вазифаларнинг уддасидан чиқа олади. Масалан, Улуғбек номла жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Турдимат Сиддиқов фаолиятини олайлик. У дастлабки кунданоқ боқимандалик кайфиятига барҳам беришга киришди. Ернинг умрини зое ўтказаётганлар билан муроса қилиб ўтирмади. Илғорлар тажрибаси, фан ютуқларини амалиётга жорий этди. Бу йил хўжаликда туб бурилишга эришилмоқда. Пилла топшириш режаси ортиғи билан бажарилди. Дон ўрим-йиғими қизғин бормоқда. Ҳосилдорлик гектарига ўрта ҳисобда 55 центнерни ташкил этаяпти. Аҳолини газ, ичимлик суви билан таъминлаш масаласида ҳам ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Иқтисодий ислоҳот, иқтисодий манфаатдорлик ҳамда меҳру оқибат шарофати туфайли одамлар яхши ишлаш билан бирга ташаббуслар билан майдонга чиқишмоқда. Туман ҳокимлиги ҳар бир хайрли қадамни қўллаб-қувватламоқда. Шу ўринда мисол келтирсам. «Қуғай» жамоа хўжалиги мутахассислари томонидан яратилган махсус мослама буғдой экишда ниҳоятда қўл келди. Уруғ белгиланган майдонга бир текис тушди. Фидокорлар энди ҳосилни манзилга нест-нобуд қилмай ташиш юзасидан ҳам ибратли усулларни қўллашмоқда.

Туманимиз ҳудудида 2 минг нафарга яқин қирғиз миллатига мансуб кишилар яшашади. Улар бағри кенг, меҳнатсевар, бурч масъулиятини чуқур ҳис қиладиган кишилардир. Ана шу азиз инсонлар шарафига «Жалолобод» жамоа хўжалиги ташкил этилди. Бу ерда эришилаётган дастлабки муваффақиятлар дўстлик, ҳамжиҳатлик рамзидир.

Ғаллазорлардан бўшаган ерлар пешма-пеш ҳайдалиб, кечки экинлар экилмоқда. Хусусан, 260 гектар ерга чигит қадалди. Ҳосили ўриб олинган қолган буғдойзорларга силос учун маккажўхори, сабзавот экинлари экилмоқда. Қувончлиси шуки, 260 гектар майдондаги ғўза ниҳоллари меҳр билан парваришланиб, баравжлари қаторига етказиб олинди.

Ғалла мўл бўлган ерда чорвачилик ҳам ривожланади. Худди шунинг учун аҳоли қўлидаги мол сони йил сайин кўпайиб бормоқда. Ҳозир аҳоли ихтиёрида 16 минг бош қорамол, 25 мингта қўй, 300 та от, 63 мингдан ортиқ парранда бор. Улар емишдан асло қийналишмайди. Фермерлар сафи ҳам кенгайиб бормоқда. Ҳозирча улар 160 тадан ошди. Озуқа базасини мустаҳкамлаш юзасидан амалга оширилган тадбирлар шарофати туфайли ҳар сигирдан йилига қарийб уч минг килограммдан серқаймоқ сут соғиб олинаяпти. Бундан ташқари сабзавотчилик, боғдорчилик, узум етиштириш сезиларли даражада кўпаймоқда. Биринчи ҳосил пилла топширишда ҳам муваффақиятга эришилди.

Ғалла ўрим-йиғимини қисқа муддатда туталлаб, бутун эътиборни ғўза парваришига, боғлардаги ҳосилни йиғиштириб олишга қаратиш муддаоимиз. Муҳим ишда иштирок этаётганларга намунали маданий-маиший хизмат кўрсатилаяпти. Дала шийпонларида хўжаликлар ҳисобидан иссиқ овқат, чой тайёрланмоқда. Ғаллакорлар дам олиш соатларини кўнгилли ўтказишлари учун шароит етарли. Санъаткорлар гуруҳи деҳқон оромгоҳларида концертлар намойиш этиб, кишиларга руҳ ва мадад бағишлашмоқда.

Ғўза парваришини бўшаштириб қўяётганимиз йўқ. Равшанки, бир вақтлар учқўрғонликлар техникадан унумли фойдаланиб, оқ олтин мавсумини тез ва соз якунлашда республикада танилишганди. Бахтга қарши сўнгги йилларда шуҳрат сўнди. Хўжаликлар қарзга ботди. Баъзи жамоаларда режалар сурункасига бажарилмай қолди. Республика ҳукумати, вилоят ҳокимлигининг яқиндан берган мадади, садоқатли кишилар саъй-ҳаракати билан қолоқликка барҳам бердик. Ўтган йили ҳар гектар ердан 33,5 центнердан пахта ҳосили олинди. Давлатга 40 минг тонна атрофида қимматли хом ашё топширилди. Мўл, арзон ва сифатли пахта етиштиришда «Қайқабод» ширкатлар уюшмаси, «Учқўрғон», «Андижон», Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари намуна бўлишмоқда. Мазкур хўжаликларнинг ўнлаб бригадалари бу йил ҳосилдорликни 46 центнерга етказишмоқчи. Шу жазирама кунларда ғўза парваришини оби-тобида олиб бораётган асл фидокорлар ҳақида алоҳида тўхталиш жоиз. Охунбобоев номли жамоа хўжалиги бригадири Абдумухтор Мусахонов қарийб 30 йилдан буён пахта етиштиради. Метин иродали, бағоят омилкор бу деҳқон энг оғир шароитда ҳам ишнинг қаловини топиб мўлжалдаги ҳосилни етиштиришга эришмоқда. Мустақиллик медали нишондори А. Мусахонов далаларида бўлсангиз, барқ уриб ўсаётган ғўзаларни кўриб раҳматлар айтасиз.

«Яхшиобод» жамоа хўжалиги уста заршуноси Мамажон Юсуфалиев ҳам бўш келмаётир. У тунги суғориш, маҳаллий ўғитдан унумли фойдаланиш, қатор ораларига ишлов беришнинг ўзига хос усулларини қўллайди. Мамажон деҳқон бағоят оғир шароитда иш юритаётган бўлса-да, 40 центнерлик маррани кўзлаб турибди. Бу йил табиий офат туфайли 2.300 гектар майдонга чигит қайта экилди. Юқорида қайд этилган садоқатли кишиларнинг фидойи меҳнати туфайли қайта экилган майдонлардаги ниҳоллар баравжларига етказиб олинди.

Ғаллазорларда иш қизғин. Ҳар дам ғаниматлигини барча қалбдан ҳис қилмоқда. Хирмонлар донга тўлаяпти. Бунинг аҳамияти беқиёс. Ахир, ўз донимиз — ширин нонимиз!

Латифжон ОТАХОНОВ,
Учқўрғон тумани ҳокими.

БОҒЛАРГА ТУТАШ ДАЛАЛАР

Лавҳа

Тонг ёриша бошлади. Бош ҳосилот хўжалик марказий таъмирлаш устахонасига кириб келганида қоровулдан бошқа ҳеч ким йўқ эди. Салом-алик қилиб кеча кечки пайт созлаш учун келтирилган машина томон юрди. Энди у ёқ-бу ёғини кўраётган эди, бош муҳандис овозини эшитди.

— Икки соатдаёқ тахт қилиб қўйишди, азаматлар, — деди омонлашгач Ҳатам ака Қобилов. — Ҳайдовчи келсин, тўғри далага жўнатамиз.

— Йигитларга раҳмат, — деди Мамадамин ака. — Ўрим-йиғимда узилишга йўл қўйишмаяпти, барака топкурлар. Раис таъмирчиларни алоҳида тақдирлаймиз, деганлар.

Устахона ҳовлиси ишчи-хизматчиларга тўлди. Топшириқ олган ҳайдовчилар машиналарига ўтириб йўлга чиқишди. Ёрдам сўраб келганлар ҳам керагини олиб ортга қайтишди. Таъмирчилар ишга киришди. М. Рашидов у ердаги тақсимотда камчилик йўқлигига ишонч ҳосил қилгач, далага юрди.

Умр ҳам оқар сувдек. Назарида яқинда институтни тугатгандек. Ўйлаб кўрса шунга йигирма беш йил тўлибди. Ўзи катта бўлган Ҳамид Олимжон номли ширкатлар уюшмасида салкам йигирма йилдирки, бош ҳосилот.

Субонқул Қодирқулов бригадасида тўхтади. 80 гектардаги ғалланинг асосий қисми ўриб бўлинибди. Комбайнчи Очилбой Қозоқов ҳосилни бир текис ўраяпти. «Бир кунда 10-12 гектардаги ғаллани саранжомлаяпти, деди бригадир. Ҳосилдорлик қирқдан ошади».

Мамадамин ака у ердан тажрибали деҳқон Номозбой ака Роппиев бригадасига ўтди. Хўжалик раҳбари Мўминжон ака Қаҳҳоров ҳам ўша ерда экан. «Худо хоҳласа 50 центнердан кам бўлмайди», — деди Мўминжон ака.

Ширкатлар уюшмаси бўйича бу йил 700 гектар ерда ғалла етиштирилди. Унинг 130 гектари арпа, 570 гектари буғдой. Ўрим-йиғим уюшқоқлик билан ўтиши учун зарур шароит яратилган. Ҳосилдорлик 45 центнердан тушаяпти. Ҳар гектар ғаллани қўлда ўрган оилага 200 кило дон, бир тонна сомон берилади. Комбайнчининг кунлик нормаси тўрт гектар. Ундан оширса, ортиғига белгиланганидан икки баравар ҳақ олади. Мавсумда иштирок этаётганларга ун, гуруч тарқатилди. Иш ҳақи алоҳида ҳисобланади.

— Йўқолиб кетаёзган «Ватан» навли оқ бугдойни 100 гектар ерга экқандик, — дейди М. Рашидов. — Ҳосил яхши етилди. Ўрнига чигит экиляпти. Қулай вақтни бой бермай ғалладан бўшаган майдонларга озуқа экинлари, кечки сабзавот экишни бошлаб юбордик.

Ҳамид Олимжон номли ширкатлар уюшмаси Жиззах тумани марказида жойлашган. Ерлари катта йўлнинг икки томонини эгаллаган.

— Уюшмамиз раиси боғ яратишга жуда ихлосманд, — деди М. Рашидов. — Шу хислатни ҳаммамизга сингдирганлар. Бетон йўлининг икки четидаги боғ Мўминжон аканинг ташаббуси билан барпо этилган. Хўжалигимизда 140 гектар боғ ва узумзор бор, бари мевага кирган.

Дарвоқе, хўжаликда қанча бригада, қанча шийпон бўлса аксариятида боғ бор. Яна ҳар бир бригада ўз томорқасига эга. Сабзавот, картошка аримайди. Деҳқон тушлигига, рўзғорига керакли нарсалар ўзларидан чиқади.

Бизни миришкор боғбон Қўшбоқ оға Бойжигитов бригадасига таклиф этишди. Икки четига мевали дарахтлар ўтқазилган, катта ариқ шарқираб оқаётган файзли йўлда оҳиста одимларканмиз ғарқ пишган қирмизи олмалар, шарбатга тўлган ўриклар, олхўриларни кўриб соҳибкорига тасаннолар айтамиз. Қўшбоқ оғанинг ҳам кайфияти аъло. 13 гектарлик боғида ҳосил роса бўлибди. Неъматлар ўзининг сифатлилиги билан ажралиб туради. Меҳнатсеварлар шодон кайфиятда ҳосил йиғиштиришяпти. Яшчикларга жойланган мевалар бирин-кетин шаҳарликларга жўнатилмоқда. Меҳнат қилган элда азиз дейдилар. Мазкур хўжаликда асл миришкорлар, ўз ишининг чинакам усталари меҳнат қилишаркан. Улар дастурхонимизни тўкин-сочин этаётган табаррук кишилардир!

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. (Чапдан) Бош ҳосилот М. Рашидов, хўжалик раҳбари М. Қаҳҳоров, бригада бошлиги С. Қодирқулов. 2. Ғалла мўл бўлди. 3. Сомон ортилган уловларнинг кети узилмайди.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

ЯНГИ ДОНДАН БЎРСИЛДОҚ НОН

Балиқчи туманидаги «Бўстон» қишлоқ хўжалик ширкатлари уюшмасида фермер хўжаликлари ғалла ҳосилини ўриб-йиғиб олишни биринчи бўлиб туталлади. Бундай хўжаликлар сони уюшмада йигирматадан ортиб кетган. Шартномага мувофиқ, улар буғдойни жамоа омборига топширмоқда. Янги ғалла ҳосили бу ердан бўстонликлар хонадонларига жўнатилади. Маҳалла тегирмонларида буғдой тортилиб, нон ёпилмоқда.

Бу йил хўжаликда ғаллазорлар 750 гектарга етказилган. Ҳар куни 70 гектар ердаги буғдой ўриб олинмоқда. Ҳосилни йиғиштириб олиш учун ғаллакорлар ўзларининг тўртта комбайнидан ташқари Қирғизистоннинг Сўзоқ туманидаги «Кўк от» давлат хўжалигидан ўнта комбайнни жалб қилдилар. Қўшни республика меҳнат жамоаси билан тузилган шартномага мувофиқ, бўстонликлар озуқа экинларини йиғиштириб олишда қўшниларга ёрдам бериш учун у ерга олтита пичан ўрадиган агрегат, бешта юк трактори ҳамда механизаторлар гуруҳини юборишди.

Бу йил «Бўстон» ғаллакорлари давлатга 1846 тонна дон сотишни режалаштиришган. Мўлжалдаги 3740 тонналик ғалла ҳосилининг қолган қисми хўжалик ходимларига тақсимлаб берилади. Ғалла ўриб олинган ерларга силос учун маккажўхори ва бошқа озуқа экинлари, шунингдек, картошка ва сабзавот, шоли экилади.

(ЎзА).

ХАБАРЛАР ОҚИМИ

ИЗБОСКАН тумани деҳқонлари ғалла қабул қилиш корхоналарига жўнатган дон 9540 тоннадан ошиб кетди. Ҳосилдорлик ўртача 51 центнерни ташкил этди.

Бу йил туман хўжаликларида салкам 3,5 минг гектар ерга дон экилди, ғаллакорлар ялпи хирмонни 17,5 минг тоннадан ошириш ниятида меҳнат қилмоқдалар.

* * *

УЧКЎПРИК тумани ғаллакорлари қабул пунктларига 5570 тонна ғалла етказиб беришди. 3810 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 38 центнердан ҳосил кўтарилди. Ғаллакорлар ялпи хирмонни 13 минг тоннага етказишга қарор қилдилар.

* * *

КИТОБ туманидаги «Китоб» жамоа-ширкат хўжалиги деҳқонлари қабул пунктларига 340 тонна ғалла етказиб беришди. Ҳосилдорлик ўртача 34 центнерни ташкил этди. Ғалла ўрим-йиғими давом этмоқда.

* * *

(Наманган вилояти бўйича мухбиримиз А. Қорабоев телефон орқали хабар қилади).

Чортоқ туманидаги «Октябрь» жамоа хўжалиги ғаллакорлари маррага етишди. 350 гектар майдондан 770 тонна ҳосил йиғиштириб давлатга сотдилар. Бу топшириқдагидан 70 тонна кўпдир.

Жамоа эришган меҳнат ғалабасига Тоҳиржон Алихонов бошлиқ бригада деҳқонлари салмоқли ҳисса қўшдилар. Улар 75 гектар ғаллазорнинг ҳар гектаридан 53 центнердан дон олдилар.

Ҳосилни тез ва сифатли ўриб олишда комбайнчилардан А. Халилов, И. Холмирзаев, Т. Қорабоев, О. Болтабоевлар сидқидил меҳнат қилишди. Ҳали далаларда ҳосил бор. Азамат ғаллакорлар 1.810 тонналик хирмон бунёд этиш ниятида суръатни бўшаштирмаётирлар.

* * *

Шу тумандаги адирда янги ташкил этилган «Чортоқ» жамоа хўжалиги деҳқонлари ҳар гектар ердан 35 центнердан ғалла йиғиштириб режани ортиғи билан адо этдилар. Қабул пунктларига 110 тонна сара дон жўнатилди.

* * *

Уйчи туманидаги А. Мўминов номли халқ корпорацияси деҳқонлари (раиси Р. Исматуллаев) Наманганда биринчилардан бўлиб давлатга ғалла топшириш режасини бажардилар. 211 гектар ернинг ҳар гектаридан 53 центнердан дон йиғиштириб олинди. Ҳозирча ялпи уюлган хирмон 1.003 тоннадан ошди. Муваффақиятда фидойи комбайнчилар А. Муродов, Қ. Неъматов, П. Дадамирзаевларнинг ҳиссаси катта. Ялпи сафарбарлик таъминланганлиги, мавжуд имкониятдан унумли фойдаланилганлиги туфайли ўрим-йиғим 10 кунда тугатилди.

СУРЪАТ, ШИЖОАТ

Хўжалигимизда эрта тонгдан шом қоронғусигача ёшу қари ғалла ўрим-йиғимида қатнашаяпти. Баракали меҳнат учун ҳамма шароит яратилган. Шийпонларда иссиқ овқат, чой тайёр.

Бу йил давлатга 2080 тонна ғалла сотишимиз керак. Худо хоҳласа, топшириқни ортиғи билан ўринлатамиз. Бугунгача қабул пунктларига жўнатилган дон 2 минг тоннага яқинлашди.

Яқинда туман ҳокими хўжалигимизга ташриф буюриб илғорларни мукофотлади. Меҳнатимизга яраша тақдирланганимиздан бениҳоя севиндик. Ўртача ҳосилдорликни 40 центнердан ошириш учун астойдил меҳнат қилаяпмиз.

Ғофур ОРТИҒАЛИЕВ,
Янгийўл туманидаги «Ниёзбош» жамоа хўжалиги комбайнчиси.

ҚЎШТЕПА УН ЗАВОДИ

Кўҳна Қўштепада Шалижон Омоновнинг саъй-ҳаракати билан ун заводи барпо этилди. У тумандаги хўжаликлар ва аҳоли томорқаларида мўл ғалла етиштирилаётгани боис тегирмонга талаб йил сайин ортиб бораётганини ҳисобга олиб, ўз жамғармасига Марказий Осиё республикаларидан керакли машина ва ускуналарни олиб келди. Шу тариқа бир сменада 10 тонна ун тортадиган корхона қад кўтарди. Қурилиш ишлари ҳашар йўли билан амалга оширилди, ускуналарни ўрнатиш ва созлашда вилоятдаги ун комбинатлари муҳандис ва техниклари ёрдам берди.

ЎРМОН КАТТА ХАЗИНА

Республика Давлат ўрмон қўмитасининг раиси, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, фанлар академиясининг мухбир аъзоси Абдушукур ХОНАЗАРОВ билан суҳбат.

— Абдушукур ака, мамлакатимиздаги ўрмонзор хосияти ҳақида гапирсангиз.

— Ўрмонзорлар табиатнинг бебаҳо неъмати. Улар атроф муҳит иқлимини мўътадиллаштириб қолмай, шамол эрозиясига, ер ва қум кўчишларига, кучли шамолларга қалқон вазифасини ҳам ўтайди. Энг муҳими, улар кислород манбаидир. Айниқса исоиқ иқлимли Ўрта Осиё шароитида ўрмонзорларнинг аҳамияти жуда катта. Бундан ташқари ўрмонзорлар шифобахш ўсимликларга бой маскан.

Республикамизда жами 1 миллион 900 минг гектар тоғ ва тоғолди ўрмонзорлар мавжуд. Шундан 200 минг гектари арчазор, 3000 гектари ёнғоқзор, 246 минг гектари пистазордан иборат. Ҳозирги пайтда республикамизда экин экилмайдиган 100 минг гектардан зиёд ташландиқ ерлар бор. Шароитга қараб бу майдонларнинг 30 минг гектарида бодомзор, 10 мингтида ёнғоқзор ва 60 минг гектарида пистазорлар барпо қилиш мумкин.

Ўрмонзорларнинг яна бир фойдали томони шуки, ер ўпирилишининг олдини олади. Соҳили дарахтзорлар билан қопланган дарё ва сойликлардан оқиб келадиган лойқа ҳажми йилига 9 тоннани ташкил қилса, яланг сойлардан 525 тоннагача тупроқ ювилаяпти. Ер ўпирилишлари ва соҳил ювилишидан оқиб чиққан лойқалар йилдан-йилга сув омборларини тўлдирмоқда. Жарликлар пайдо бўлишлигининг олдини олиш учун қияликларга, сув емирадиган жойларга илдизидан кўпаядиган айлант, тоғ олчаси, оқ акация, тол, терак, наъматак, жийда каби дарахтларни экиш керак. Ҳозир бу борада амалий ишлар олиб борилаяпти.

Қишлоқ хўжалиги экинларига сув тошқини, сел, ер кўчиши тупроқ эрозияси зарар келтиришининг олдини олиш мақсадида ўрмон хўжалиги ходимлари томонидан ўтган беш йил давомида 530 гектар арчазор, 650 гектар ёнғоқзор, 1396 гектар бодомзор, 412 гектар наъматакзор барпо этилди. Айниқса тоғ шароитида ўсадиган ноёб дарахтлар турлари кўпроқ экилаяпти. Жирғаноқ, қорақанд, қарағай, нонжийда, эман, шумтол, заранг, чинор, оқ қайин шулар жумласидандир.

— Илгари экин майдонларининг атрофида кўплаб ихота дарахтзорлари бўларди. Ҳозир бу дарахтзорларнинг аҳволи қандай?

— Ихота дарахтзорлари суғориладиган ва лалмикор ерларнинг ажралмас қисмидир. Чунки улар тупроқнинг устки ва остки қисмида ҳаво ҳароратини яхшилайди. Парланишни камайтиради. Гармсел кучини кесади. Дала иқлимини мўътадиллаштиради. Бир сўз билан айтганда, ўсимликлар ҳимоячиси вазифасини ўтайди.

Ихотазорлар ўсимликлар вегетацияси даврида 5-7 тонна ис газини ўзига сингдириб, 100 тоннага яқин чангни ушлаб қолади ва 8-12 тонна кислород ишлаб чиқаради. Ихота дарахтзорлари билан ўралган далаларда ғўзалар кам суғорилади. Бир гектар ихотазор ҳисобига йигирма тўрт минг куб метр сув иқтисод қилиш мумкин.

Мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги суғориладиган майдонлари атрофи 40 минг гектар шундай дарахтзорлар билан ўралган. Бу ниҳоятда паст кўрсатгич. Аслида уларнинг умумий майдони 112 минг гектар бўлиши керак. Экин майдонларини кенгайтириш баҳонасида жуда кўп хўжаликларда улар қўпорилиб ташланди. Айрим хўжаликларда ихотазорларга бефарқ қарашлик натижасида дарахтлар қуриб қолмоқда.

Қўқон, Марказий Фарғона ва Мирзачўлда, Қашқадарё, Бухоро, Навоий, Хоразм вилоятларида ва республикамизнинг шимолий ҳудудларида кучли шамол, гармсел эсиб туради. Бунинг таъсирида ҳавода намлик камаяди. Ғўза гуллари сўлиб, тўкилади. Бунинг олдини олиш учун ихота дарахтзорларни қайтадан тиклаш, янги ўзлаштирилган ерларда эса ёш ихотазорлар барпо қилиш жоиз. Бундан ташқари республикамизда бир миллион гектардан зиёд кўчма қумли майдонлар бор. Бу қумлар кўчишини тўхтатиш учун чўл ўрмонзорларини кўпайтириш зарур. Бухоро вилоятида қуриб қолган 84 минг гектарлик «яшил тўсиқлар» қайта тикланмаса, кўчма қумлик майдони кенгаяверади. Бундай офатларнинг олдини олиш учун ўрмончилар томонидан чўл ва саҳроларда сунъий ўрмонзорлар барпо қилинаяпти.

— Орол бўйида бу борада қандай ишлар қилинаяпти?

— Орол денгизининг сув сатҳи йилдан-йилга камайиб бораяпти. Бу ҳаммага маълум. Қум ва туз зарралари шамол орқали учиб, атрофга тарқалмоқда. Денгиз бўйи иқлими, экологик мувозанат бузилаяпти. Қишлоқ хўжалигига катта зарар етмоқда. Оролбўйи экологияси аҳволини ўрганиш ва зарур чора-тадбирларни кўриш мақсадида халқаро назорат гуруҳлари экологияни изга солиш ва туз кўчишининг олдини олиш учун денгизни аввалги ҳолига келтириши керак деган хулосага келишди. Аммо, бунинг иложи йўқ. Ягона йўли — шўрхок ерга чидамли, сувни кам талаб қиладиган дарахт турларини экиб кўпайтириш лозим. Ҳозир бу борада амалий ишлар қилинаяпти. Қуриган денгиз ўрнида ўрмонлар барпо қилиш режаси тузилган. Лекин бунинг учун катта маблағ зарур. Сунъий ўрмонлар барпо қилиниши лозим бўлган майдонлар эса аҳоли яшаш жойларидан 70-90 километр узоқда. Ишлаш учун шароит йўқлиги, техникалар етишмаслиги ўрмон ходимларининг унумли ишлашига ғов бўлаяпти. Шунга қарамасдан бу ерларда 27 минг гектарлик сунъий ўрмонзор барпо қилишга муваффақ бўлинди. Бундан ташқари яна юз минг гектар шўрхок ерга экилган саксовул, қандим, черкез каби чўл ўсимликлари яхлит бутазорларни ташкил қилиб, қум ва туз зарраларини ҳавога кўтарилишига йўл қўймаяпти.

Оролбўйи экологик ҳолатини яхшилашда Амударё ва Сирдарё бўйларидаги тўқайзорларни ҳам қайта тиклаш зарур. Ҳозирги кунда республикамизда жами 32,3 минг гектар тўқайзор бор. Шундан 24,8 минг гектари Қорақалпоғистонда. Тўқайзорлар ер ости сувларини мўътадиллаштириб, биодренаж вазифасини ўтайди. Бундан ташқари тузланишни 10-15 марта қисқартиради.

— Ўрмонзорларда шифобахш, ноёб ўсимликларнинг неча тури мавжуд?

— Шифобахш гиёҳлар, ноёб ўсимликларнинг мингдан зиёд турлари сақланиб қолган. Бундан ташқари қизил китобга киритилган ҳайвонотларнинг айрим турлари ҳам фақат ўрмонзорларда жон сақламоқда. Лекин айрим шахслар ноқонуний равишда бу жониворларни овламоқда. Шифобахш гиёҳлар ўсаётган жойларда эса чорва моллари боқиш ҳоллари учраб турибди. Бу ачинарли, албатта.

Вазирлар Маҳкамасининг 271-нчи Фармойишига асосан Давлат ўрмон қўмитаси таркибида «Шифобахш» ишлаб чиқариш бирлашмаси ташкил этилди. Унинг асосий вазифаси фармацевтика саноатини доривор ўсимликларга бўлган эҳтиёжини қондиришдан иборат. Шу мақсадда шифобахш гиёҳлар етиштиришга ихтисослашган саккизта хўжалик ташкил этилган. Шунингдек, 26 ўрмон хўжаликлари ҳам доривор ўсимликлар тайёрлашга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Ҳозир шифобахш гиёҳлар майдони 170 гектарга етган.

Бултур «Балиқчи», Ибн Сино ва Охунбобоев номли ихтисослашган хўжаликларда доривор ўсимликларни қадоқлайдиган цехлар ташкил этилди. Эндиликда тайёр махсулотлар шу ернинг ўзидан истеъмолчиларга етказиб берилаяпти. Бундан ташқари «Зуҳро ЛТД» фирмаси билан биргаликда етти хил ўсимликдан эфир мойи олиш йўлга қўйилди. «Оҳангарон» ва Охунбобоев номли ўрмон хўжаликлари наъматак, далачой, тоғ райҳони, кийик ўти каби шифобахш ўсимликларнинг мевалари, гул ва баргларини талқон қилиб фитобар ва дорихоналарга тарқатмоқда.

Яқин кунларда Хитойнинг «Нункень» компанияси билан биргаликда ташкил этилган «Саломатлик» қўшма корхонаси ишга тушади. Шунда йилига 300 тонна шифобахш гиёҳларни қайта ишлаш имкони туғилади.

— Республика Вазирлар Маҳкамаси 1994 йил февраль ойида «Саноат теракчилигини ривожлантириш ва бошқа тез ўсувчи ёғочбоп дарахтзорларни барпо этишга оид чора-тадбирлар ҳақида» махсус қарор қабул қилган эди. Уни бажаришда ўрмон қўмитаси хўжаликлари қандай ишлар қилаяпти?

— Мамлакатимизда ёғоч маҳсулотларига бўлган талаб йилдан-йилга ортиб бормоқда. Шунингдек, қоғоз ва гугуртга бўлган эҳтиёж ҳам кам эмас. Ёғоч мустақиллигига эришиш мамлакат иқтисодий ислоҳотининг муҳим вазифаларидан бири. Маълумки, иморат ёғочсиз қад кўтармайди. Саноат ва қурилишбоп теракларни етиштириш ва кўпайтириш учун ўзимизда барча имконият мавжуд. Фақат астойдил ишлаш керак. Ота-боболаримиз азалдан тол ва терак экиб келишган. Фақат кейинги йилларда бу ишга эътибор сусайиб кетди.

Қарорда Қишлоқ хўжалик вазирлиги ва Давлат ўрмон қўмитаси хўжаликларида ҳар йили ўн минг гектар майдонда тераказорлар барпо қилиш режаси белгиланган. Кўп хўжаликларда тераказорлар барпо қилинди ва улар гуркираб ўсаяпти. Ёғочбоп дарахтларни дуч келган жойга эмас, балки, қишлоқ хўжалик экинлари каби яхлит майдонларга экиш ташкил қилинаяпти.

Терак фақат суғориладиган шароитда яхши ўсиб ривожланади. Ўрмон хўжаликлари томонидан теракларни селекция йўли билан танлаб олинган навларини кўпайтириш ва хўжаликларга тарқатиш учун қаламчалар тайёрлайдиган махсус бўлимлар ташкил этилган. Мазкур хўжаликларда шу йил кузги экиш мавсумига 120 миллион донадан ортиқ терак кўчатлари тайёрланди. Худо хоҳласа, беш олти йилдан сўнг саноат ва қурилишбоп ёғочларга бўлган эҳтиёжни маҳаллий шароитда етиштирилган тераклар тўла қондиришга ишончимиз комил. Муҳими, бу эзгу ишдан ҳеч ким четда қўл қовуштириб турмаслиги лозим. Аҳоли ўз томорқасида тол ва терак экиб кўпайтираётганлиги айниқса қувонарли. Бу иш Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятларида намунали йўлга қўйилган.

— Ўрмонзорлар бебаҳо хазина. Яшил бойлигимизни кўпайтириб, авайлаб, асраб, келажак авлодга мерос қолдириш бурчимиз. Шу ҳур мамлакатнинг азиз фуқаросиман деган ҳар бир инсон эса кўчат экиб боғ яратиши — фарз. Зеро, яхшидан боғ қолади.

Раҳмонали АКБАРАЛИЕВ суҳбатлашди.

Долзарб мавзу

КОРХОНАЛАР МАВСУМГА ШАЙМИ?

Республикамиз мустақиллигининг 4-йили бободеҳқонларимиз учун кутлуғ келяпти. Сахий тупроғимизда етилаётган ноз-неъматлар ҳар қачонгидан ҳам мўл. Хўш, пешона тер эвазига етиштираётган маҳсулотни қабул қилиш қандай ташкил этилмоқда? Умуман, деҳқончилик маҳсулотларини қабул қилувчи корхоналар мавсумга шайми?

— Аҳолини арзон ва сифатли маҳсулот билан узлуксиз таъминлаш асосий вазифамиздир, — деди «Ўзмевасабзавотузумсаноат» уюшмаси бошқарма бошлиғи Анатолий Ким. — Ўзбекистон заминида етиштирилаётган ширин-шакар ноз-неъматлар жаҳон бозорига чиқарилмоғи лозим. Республикамизда сабзавот, мева ҳамда полиз маҳсулотларини қайта ишловчи 33 корхона бор. Улар йилига салкам 2 миллиард шартли банка консерва маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватига эга. Маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш мақсадида Шаҳрисабз, Андижон, Янги Тошкент, Самарқанд консерва заводлари замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланмоқда. Андижон ва Қўқон шаҳарларида эса спирт ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди.

— Консерва заводлари янги ҳосилни қайта ишлашни бошлаб юборганидан хабардормиз...

— Очиқ далада бодринг, қулупнай, саримсоқпиёз, эртанги карам етилганига анча бўлди. Ғазалкент, Наманган, Сариосиё консерва заводларида маҳсулотни қабул қилиш ва қайта ишлаш намунали ташкил этилмоқда. Бироқ, ҳамма корхоналаримиз ҳақида ҳам бундай деб бўлмайди. Жумладан, Ғаллаорол ва Андижон консерва заводлари, Самарқанддаги «Кишмиш» консерва корхонасида қуватлардан тўла фойдаланмаётир.

Ҳозир боғларда етилган олча, олхўри, ўрикнинг дастлабки тонналари қабул қилиб олинмоқда. Бу йил 965 миллион шартли банка консерва маҳсулоти ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

— Ноз-неъматларни тездан қайта ишлаш ва уларни барчага манзур қилиш осон эмас, албатта.

— Маҳсулотларимизнинг сифати чакки эмас. Аммо, идиш ва яшик тақчиллиги сезилиб қолмоқда. Кувасойдаги шиша идишлари корхонаси республика эҳтиёжини қоплай олмаяпти. Ангрендаги картон идишлар корхонаси ҳам зарур қоғоз яшикларни етказиб беришда оқсаяпти. Айни пайтларда Хоразм, Андижон ва Ғазалкентда шиша идишлари корхоналари қурилишини бошлаб юбордик. Бир сўз билан айтганда, соҳибкор меҳнати билан етиштирилган маҳсулот нест-нобуд бўлмай харидорига етиб бориши учун барча чора-тадбирларни кўряпмиз.

Н. ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири.

ОДАМЛАР ТИНЧИНИ ЎЙЛАБ

Қишлоқларни айланиб, одамларга синчков назар ташларканман, дил-дилдан қувонаман. Боиси барча иштиёқ билан меҳнат қилиб, тинч-осуда ҳаёт кечирмоқда. Кишилар қиёфасидан ўз ҳаётидан, эришилаётган натижалардан мамнунлиги шундоққина сезилиб туради. Оталаримиз: ҳаётда энг муҳими саломатлик, тинчлик-хотиржамлик, деб бежиз айтишмайди. Бунда биз — маъмурий органлар ходимларининг камтарин ҳиссаси борлигидан фахрланамиз.

Кенг жамоатчиликка суянган ҳолда амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлар яхши натижа бераяпти. Масалан, ўтган йили бурноғи йилга нисбатан жиноятларнинг умумий сони 35 фоизга, мулк ўғирлиги 50 фоизга камайди. Содир этилган жиноятларнинг ҳаммасини очишга эришдик. Жорий йилдаги кўрсаткичлар янада қувончли бўлмоқда. Ўтган беш ой ичида туманимиз ҳудудида оғир жиноят содир этилмади. Омма билан алоқамиз тобора мустаҳкамланиб бораяпти. Радио ва телевидение ҳамда маҳалий матбуот нашрлари орқали юрт тинчлигини сақлаш, ўғрилар, кисавурларга, уюшган жиноятчиликка қарши қандай чора-тадбирлар амалга оширилаётганлиги хусусида ахборот бериб бораяпмиз.

Белгиланган тадбирларга кўра хўжаликларда, корхона ва ташкилотларда Президент фармонларининг ҳамда республика Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг бажарилиши қатъий назоратга олинган. Хусусан қишлоқ хўжалик техникасини сақлаш ва улардан қандай фойдаланаётганлиги назоратдан ўтказилганлиги катта фойда келтирди. Эл мулкини ҳор қилаётганлар, эҳтиёт қисмларни ўмараётганлар фаолиятига муносиб баҳо берилди. Текширишлар якунлари ошкоралик вазиятида муҳокама қилинганлиги баъзи боқибеғамлар, ўзибуларчиликка йўл қўяётганларнинг кўзини очди. Мисолларга эътиборни қаратайлик. Махсус гуруҳ аъзолари К. Отаниёзов номли жамоа хўжалиги устахоналарида бўлишганида аянчли манзаранинг устидан чиқдилар. Комбайнлар, гидравлик насослар, тракторлар занг босиб ётарди. Эҳтиёт қисмлар етишмаётганлиги баъзи учарларга қўл келибди. Улар турли баҳоналарни рўкач қилиб, техниканинг баъзи қисмларини ўзлаштириб юборишган. Давлатга катта иқтисодий зарар етказилган. Ўз вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлганлиги, хўжасизлик, талон-тарожга йўл қўйганлиги сабабли хўжалик бош муҳандиси жавобгарликка тортилди.

Беруний номли жамоа хўжалиги трактор паркида ҳам аҳвол ташвишли эди. Бостирмалар эскирган, шиферлар синган, ён атроф чиқиндиларга тўлиб-тошган эди. Қанчадан-қанча маблағ сарфлаб келтирилган техника очиқ ҳавода занг босиб ётарди. Хўжалик раҳбари ва бошқа мутасаддиларни устахонага таклиф этиб, аҳволни очиқ-ойдин муҳокама қилдик. Техникани хароб қилганлар фаолиятига муносиб баҳо берилди. Муҳими, текширувлардан сўнг жойларда аҳвол яхши томонга ўзгарди. Мутахассисларга нисбатан талабчанлик оширилди. Ҳар бир трактор, комбайн, эҳтиёт қисм қатъий назоратга олинди.

Ҳозирги кунда мамлакатимизда ғалла мустақиллигини таъминлаш йўлида катта ишлар амалга оширилмоқда. Қадоққўл деҳқонлар бу умумхалқ, умумдавлат аҳамиятига молик ишга муносиб улуш қўшиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Ғалласиз ҳаётни тасаввур қилиш қийин. У дастурхонимиз баракаси, энг табаррук неъматдир. Уз донимиз эса энг ширин нонимиздир. Бироқ гуруч курмаксиз бўлмаганидек, ўз нафсининг қулига айланган баъзи кимсалар эл ризқига кўз олайтириб, ғаллани ўмаришмоқда. Баъзи ерларда эса нобудгарчиликка йўл қўйилмоқда. Жонкуяр ходимлар «Ҳосил-95» ҳаракатида фаол қатнашиб, ўғрилар, ташмачиларга қарши муросасиз курашишмоқда. Жиноят устида қўлга тушганлар муносиб жазоланиб кўпчилик ўртасида изза қилиняпти.

Халқ хўжалигида ҳисоб-китоб ишларининг ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш хусусида кўп гапирилаяпти. Бироқ айрим тўраларнинг айби билан муҳим ишда сансалорлик рўй бермоқда. Текшириш натижасида аниқландики, туман акцияли тижорат деҳқончилик-саноат банки бошқарувчиси Г. Дўсова қўлида қатор корхоналарнинг ўз ҳисобларига пул ўтказиб бериш хусусидаги хатлари бўла туриб масалага беписанд қараган. Натижада бундай тўралик, лоқайдлик жамоалардаги иш мароми, соғлом муҳитга салбий таъсир ўтказиб асаб бузарликка сабаб бўлган. Банк бошқарувчиси маъмурий жавобгарликка тортилди.

Шундай одамлар борки, улар устамонлик қилиб назорат қилувчи идораларни чалғитмоқчи бўлишади. Бу билан аввало ўзларини-ўзлари алдаётганликларини билишмайди. Район таъминот-тузатиш бирлашмаси бош ҳисобчиси ўз ҳисоботида даромад ва солиқ солинадиган қатор иншоотларни атайлаб камайтириб кўрсатган. Сир ошкор бўлиб унинг иши ҳам судга оширилди.

Хусусийлаштириш — давр тақозоси. Мулк ўз эгасини топаётганлиги, деҳқонларга кенг эркинлик берилганлиги қувончли ўзгаришларнинг асосий омили бўлмоқда. Муҳим ишнинг моҳиятига яхши тушуниб, хайрли ишларни амалга ошираётган раҳбарлар, мутахассислар кўп. Шунингдек, хусусийлаштиришга бир ёқлама ёндошаётган, палапартишликка йўл қўяётганлар ҳам йўқ эмас. Масалан, «Шодлик», «Шовот», «Соҳибкор» жамоа хўжаликларида ҳужжатларни расмийлаштиришда жиддий камчиликларга йўл қўйилган. Мазкур хўжаликларнинг раҳбарлари ўзаро суҳбат чоғида худди шу масалаларда деярли тассаввурга эга эмасликлари намоён бўлди. Масала туман ҳокимлиги олдига кўндаланг қўйилди. Демак, раҳбарлар, мутахассисларнинг билим доирасини кенгайтириш, илғор тажрибалардан бохабар қилиш, тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш борасида уларга амалий ёрдам ва мадад керак.

Яхши эслаймиз, бир вақтлар қишлоқда бирон товуқ йўқолса ҳамма таажжубдан ёқа ушларди. Шундай даврлар бўлдики, қўли эгрилар, киссовурлар ҳатто куппа кундуз куни бировнинг уйига ўғриликка тушишдан тоймадилар. Бу ҳақли равишда одамларни ташвишлантирди. Мамлакатимиз бўйича жиноятчиликка қарши муросасиз кураш бошланди. Қарийб икки йил мобайнида қилинган саъй-ҳаракат, таъсирчан тадбирлар туфайли нобоп кимсаларнинг пайи қирқилди. Бироқ ҳали ҳам ондасонда бўлса-да, кўнгилсиз ҳоллар содир этилмоқда. Мисолларга эътиборни қаратсак. М. Қуронбоев тоғни урса талқон қиладиган забардаст инсон. Бироқ у осон йўл билан пул топиш пайида бўлди. Кўча тентираб қинғир ишларга қўл урди. Бир куни «Гулистон» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи фуқаро А. Қозоқовга қарашли қорамолни ўғирлади. Тезкор гуруҳ аъзолари Рўзимбой Худойберганов, Нуриддин Юсупов, Ускин Одамбоевлар зудлик билан ишга киришдилар. Тахмин қилинганлар билан суҳбат ўтказилди. Икки кун ичида ҳаромтомоқ ўғри тумшуғидан илинди. Унинг эл-юрт ўртасида шармандаси чиқиб, суд ҳукми билан беш йилга озодликдан маҳрум этилди.

Баъзида прокурорга ҳам қийин. Вақтни бой бермай одилона қарор қабул қилиш, масъулиятни зиммага олиш кишидан катта тажриба, билим ва салохият талаб этади. Очиғи ана шундай кезларда отамнинг панд-насиҳатлари мададкор бўлади. Падари бузрукворимиз Раҳим Каримов 35 йил прокурор бўлиб ишлаб эл-юрт ўртасида катта обрў-эътибор қозонди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист унвонига сазовор бўлди. Эндиликда унинг ўнлаб шогирдлари қонун номи билан иш кўриб, юрт осойишталигини сақлаш йўлида жонбозлик кўрсатишмоқда.

Уюшган жиноятчиликка қарши кураш осон кечмади. Туман ички ишлар бўлимининг фидойи ходимлари баъзида ҳаётларини тахликага қўйиб ёвузларга қарши курашдилар. Шундайлар борки, уларни ким деб аташга ҳайрон бўласан киши. Чунончи ака-ука Оғабек ва Нурбек Матлатиповлар қаторасига 8 бор ўғрилик қилишган. Кўза кунида синади, деганларидек ака-ука олғирлар жиноят устида қўлга олиндилар...

Меҳнат жамоаларида, маҳаллаларда бўлганимизда кишилар баъзи милиция ходимларининг қўполлиги, ҳайратомуз хатти-ҳаракатлари хусусида гапиришарди. Бундан хулоса чиқариб, жанговар сафларимизнинг софлиги учун астойдил курашдик. Кадрларга нисбатан талабчанлик оширилди. Ростини айтганда бизда бу масалада муаммо йўқ хисоб. Бироқ бошқа ерлардаги айрим қонун соқчиларининг фаолияти одамларни ўйлантираётганлиги рост. «Гулистон» хусусий дўконига ўғирликка тушган уч кимсанинг бири (Ш. Тўхтабоев) милиция ходими эканлиги фикримизнинг исботидир.

Баъзи муштумзўрлар, киссовурлар одамларнинг оққўнгиллиги, инсоф ўзингга берсин, қабилида иш юритишларидан фойдаланиб, номаъқул ишларни авж олдирадилар. Шундайлардан бири Ч. Эрметов эди. Ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини оладиган бу кимса милиция ходими С. Воисовга нисбатан куч ишлатиб, унга тан жароҳати етказган. Оқибат натижада зўравон ўзини суднинг қора курсисида кўрди.

Одамлар вақтинчалик қийинчиликларга чидашади. Бироқ адолатсизликка ҳеч ким чидамайди. Шу боис ҳар бир масалага адолат юзасидан ёндошиб эл тинчлигини, осуда ҳаётини таъминлаш учун қўлимиздан келган барча имкониятни ишга солмоқдамиз.

Рустам КАРИМОВ,
Шовот тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси.

Жарқўрғон ноҳиясидаги Т.Шабуров номли жамоа хўжалиги чорвадорлари қорамолларни меҳр билан парваришлаб, ҳар бир соғин сигирдан 10-12 килограммга етказиб серқаймоқ сут соғиб олмоқдалар. Айни кунларда 182 гектар ердаги беда ўриб олинмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Хўжалик муҳандиси Х.Маҳмудов (чапдан), бош агроном Б.Бекназаров ва илғор механизатор Т.Тожиевлар.

2. Беда ўрими пайти.

И.ХЎЖАЕВ олган суратлар (ЎзА).

Ечимини кутаётган муаммо

БИР КАШФИЁТ МОҲИЯТИ

Одатдагидек табрик сўзлари янгради, янгиликни дарҳол жорий этишга даъватлар эшитилди. Бу янгилик шаҳарларнинг экология вазиятини соғломлаштирибгина қолмай, иқтисодий самара ҳам бериши тўғрисида гапирилди...

...Кимё фанлари номзоди Маҳмуд Яминов ҳамкасбларини ўз кашфиётидан хабардор қилган пайтда ана шундай хитоблар янграган эди. Бу ҳақда «Халқ сўзи» газетасининг 1991 йил 10 декабр сонида қуйидаги маълумот бор: у раҳбарлик қилган ташаббускор гуруҳ саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг органик чиқитларидан фойдаланишнинг янги технологиясини ишлаб чиққан. Бу технология ёрдамида атроф муҳитни саноат корхоналари, паррандачилик фабрикалари, чорвачилик фермалари, шаҳар оқавалари ва рўзғор чиқитларининг зарарли таъсиридан муҳофаза қилиш муаммоси ҳар томонлама ҳал этилади, тозалаш иншоотлари иши камаяди, бундай иншоотларни қуриш эҳтиёжи қисқаради...

Орадан уч ярим йил ўтди. Кашфиёт муаллифи шу йиллар давомида органик чиқитлардан фойдаланишнинг янги имкониятларини қидириб, ишни давом эттирди. Биз билан суҳбатда у дастлаб ҳамма иш кўнгилдагидек бўлганини, ғояни ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти қўллаб-қувватлаганини, «Биос» маркази билан биргаликда «Унумдорлик» корпорацияси тузилганини сўзлаб берди. Янгийўл туманидаги паррандачилик фабрикаларидан бирида саноат йўли билан биогумус олиш технологияси пухталаштирилаётган пайтда 500 тоннадан ортиқ жуда яхши самара берадиган ўғит ишлаб чиқарилган, бу ўғит дала шароитида синовдан муваффақиятли ўтган... Аммо, шу билан ҳамма иш тугаган. Бозор муносабатлари туфайли ва бозор учун барпо этилган ҳамда долзарб муаммони ҳал этиши лозим бўлган корпорация айрим хўжалик корхона раҳбарларининг лоқайдлигига дуч келади. Улар учун айни шу дақиқадаги манфаатлар истиқболдагисидан муҳимроқдир. Ҳолбуки, чиқитлар ва ахлатлар тоғ бўлиб кетмоқда, экология вазияти ёмонлашмоқда.

Олим таклиф этган технология нимага асосланган? Буни технологияни ишлаб чиққан ходимлар яхши билишади. Бу уларнинг сири. Аммо, бу технологиядан фойдаланиш амалда қандай самара беришини барчанинг эсига солиб қўйиш ортиқчалик қилмайди.

Органик чиқитлардан фойдаланиш, улардан олинадиган, ҳар қандай ернинг унумдорлигини ошириш учун ишлатиладиган юқори сифатли органик ўғит атроф муҳитни соғломлаштиришга имкон беради. Энг муҳими эса, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини, уларнинг тозалиги ва сифатини оширади. Яхши маҳсулот эвазига яхшигина, ҳатто валюта билан фойда олиш мумкин.

Бунинг устига, республикада ерларнинг ҳолати, ўғитдан фойдаланиш кўнгилдагидек эмас. Тупроқ таркибини яхшилаш тўғрисида жон куйдирмай туриб, мўл ҳосил етиштиришга зўр бериш оқибатида ундаги гумус камайиб кетди, тупроқнинг таркиби ёмонлашди. Оқибатда қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлиги анча камайди, маҳсулот сифати пасайди. Деҳқонлар ҳосил камаймаслиги учун экинларни кимёвий минерал ўғитлар билан тўйдиришга ҳаракат қилишмоқда. Бироқ, ўсимликлар тупроқдан оладиган табиий минерал ва органик моддаларнинг ўрни тўлдирилмай қолмоқда. Минг йиллардан буён маълум бўлган усуллар янги усул сифатида тавсия қилинмоқда: «Биз фақат маҳаллий органик ўғит соламиз, кимёвий ўғитларга қаршимиз». Бир томондан қараганда, шундай қилиниши мақтовга лойиқ ҳолга ўхшаб кўринади. Лекин, масалани чуқур ўрганиш шуни кўрсатдики, республикада органик ўғитларни тўплаш, сақлаш ва қўлланиш қониқарли эмас. Ҳамма иллат шундаки, чорва моллари ва парранда боқилаётган фермаларнинг чиқитлари амалда зарарсизлантирилмайди, қандай ҳолда бўлса, шу ҳолича тупроққа солинади. Бу чиқитлар сув ҳавзаларини ҳам, ҳавони ҳам булғатмоқда.

Ёки саноат корхоналарини олиб кўрайлик. Органик чиқитлар тўпланиб қолиши оқибатида санитария-гигиена вазияти ёмонлашмоқда, турли касалликларнинг доимий манбаи пайдо бўлмоқда. Ана шу жуда кўп миқдордаги чиқитлар ахлат тўкадиган жойларда тўпланиб қолмоқда. Уларни камайтириш учун ёқиб юборишяпти, кўмиб ташлашяпти. Республикада чиқитлардан фойдаланишнинг турли усуллари ишлаб чиқилмоқда, лекин бу технологиялар жуда кўп энергия ва материал сарфлашни талаб қилади, олинадиган маҳсулотнинг сифати эса пастлигича қолмоқда.

М. Яминов гуруҳи нимани таклиф қилмоқда? Кимёгарлар оддий машина-ускуналар ёрдамида органик чиқитлардан сақлаш ва ташиш учун қулай бўлган, ҳидсиз, бегона ўтларнинг уруғи қолмаган, ўсимликлар учун зарур элементларга бой, кўпчиган ва сочилиб кетадиган модда олишади. Бу биогумусда қайси турдаги чиқитлар қайта ишланганига қараб 5 фоизгача азот, 4 фоиз фосфор, 4,5 фоиз калий, 50 фоизгача органик модда бўлади. Фойдали моддалар миқдори жиҳатидан ўғитнинг бу тури «соф» гўнгдан устун туради. Олимлар таклиф этган технология асосида олинган ўғит намуналарида 27 фоизгача гумус бор.

— Республикамизда 60 дан ортиқ паррандачилик фабрикаси, 26 та чўчқачилик фермаси, 29 та йирик саноат чорвачилик мажмуи, 116 та бўрдоқичилик корхоналари, минглаб фермалар бор, — дейди кашфиёт муаллифи. — Буларнинг ҳаммаси сув билан ювиб тозаланади, чиқитлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш тўғрисида эса ўйлаб кўрилмайди. Биз таклиф этаётган технология асосида фақат Тошкент, Андижон вилоятлари ва Қорақалпоғистонда ҳозир беш миллион тоннага яқин биогумус олиш мумкинлиги ҳисоблаб чиқилган. Дарвоқе, Орол минтақаси учун бундай ўғит ҳақиқий ёрдам бўлган бўлур эди.

...Муаллифлар ўз технологиясини зўрлаб тиқиштираётгани йўқ. Улар фақат хўжалик ходимларининг, мутахассисларнинг, жамоатчиликнинг эътиборини шу технологияга жалб этишмоқчи. Бу давлат аҳамиятига молик масаладир. Холисона баҳо берадиган бўлсак, ҳозирча ҳеч ким улар таклиф қилаётган усулни рад этиш ёки яхшироқ усулни таклиф этишга қодир эмас. Тадқиқотчилар экология, одамларнинг саломатлиги яхшиланиши учун, экинзорларимизнинг унумдорлигини ошириш, рақобатбардошли, соф озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун жойларда чиқитларни қайта ишлайдиган кичик корхоналар барпо этиш зарурлигига амин. Республика миқёсида органик моддалардан фойдаланиш усуллари ва технологияларини такомиллаштириш учун илмий, ташкилий ва техникавий тадбирларни амалга ошириш талаб қилинади. Ўзбек кимёгарларининг кашфиётлари бу ишга асос солди. Хўш, бу ёғи нима бўлади?

П. НИШОНОВ,
Г. КОВАЛЬ,
ЎзА мухбирлари.

ҲУНАРЛИ, УНАРЛИ

Тошкент гидромелиорация техникумига раҳбар тайинланганида энг аввало, ҳовли ва ўқув хоналари тартибга келтирилди. Қаровсиз ётган ерларга хилма-хил мевали кўчатлар ўтқазилди. Илк бора очилган нопармон гуллар қалбларга қувонч бағишлади. Бўлаётган ўзгаришларни кўриб, иккиланиб турганлар ҳам Рўзимат ака сафига келиб қўшилдилар. Коллежда моддий таъминот яхшиланди, ўқув жараёни жонланди. Таниқли олимлар, истеъдодли ёзувчи ва шоирлар билан учрашувлар бўлиб ўтди. Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, жангчи шоир Зоҳиджон Обидовлар билан бўлган шеърият кечалари талабаларда катта таассурот қолдирди. Шунингдек, Ҳамза номли ўзбек Давлат академик театри ва Муқимий театри санъаткорларининг ўқув масканига қилган ташрифидан кўплар шод бўлишди. Ана шу тарзда жамоага янги раҳбар билан бирга соғлом муҳит ва кўтаринки кайфият кириб келди. Тошкент экспериментал тажриба механика заводи, «Узмехсувтранс» корпорацияси, Тошкент шаҳар сув хўжалиги бошқармалари билан ҳамкорлик кучайди.

Бу ерда ўқувчиларнинг ижтимоий ҳимоясига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Унинг 45 гектардан ортиқ ўқув-тажриба ери бор. Унга қулупнай, чеснок, помидор, бодринг экилган. Ўтган йили бу ердан 66 минг сўмлик соф даромад олинди. Бунда республика Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги билан ҳамкорликда тузилган «Сайёра» номли қўшма корхона хизмати катта. Ўқув масканида 60 нафардан ортиқ тажрибали педагоглар талабаларга билим сирларини ўргатишмоқда. Педагогик жамоа Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти, республика ишлаб чиқариш педагогика олий билимгоҳи билан ҳамкорликда ишламоқда. Айни чоғда коллежда на фақат вилоятлардан келган ёшлар, балки Қозоғистон Республикасидан келиб таҳсил олаётганлар сони ҳам талайгина. Бу ерда - бешта мутахассислик - гидромелиорация, механизациялаш, бухгалтер ҳисоби, автомобиль двигателларини созлаш ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича малакали кадрлар тайёрланади. Коллежга хос яна бир хусусият шундаки, уни кўплаб оилавий сулолалар битказишган. Тоҳир Тожибоев, Александр Арбузов, Раҳим Зокиров, Холиқул Рўзиев ва Мухтор Холматовлар оилаларини бунга мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Бу оилаларнинг камида икки-уч нафар аъзолари коллежда таҳсил кўриб, меҳнат фаолиятини шу соҳада давом эттирмоқдалар. Коллеж раҳбари Рўзимат Анорметов шундай деди:

— Дунёда ўзбекистончалик сув ва сув иншоотларига бой мамлакат йўқ. Биздаги бундай иншоотлар экваторни олти марта ўраб чиқишга етади. Шу боис бу соҳани кадрлар билан таъминлаш муҳимдир.

20-йилларнинг бошларида Ўзбекистонда сув хўжалиги ва мутахассислар тайёрлайдиган Тошкент Қишлоқ хўжалиги бошланғич гидротехника мактаби кенгайиб, кейинчалик техникумга, эндиликда эса коллежга айлантирилди. Натижада янги имкониятлар пайдо бўлди. Хусусан, 624 нафар ўқувчига мўлжалланган иккита ётоқхона, ўқув ишлаб чиқариш бинолари, 40 дан ортиқ назарий ва ўқув хоналари бор. Талабалар, ўз малакаларини оширишлари учун зарур бўлган автомобиллар, тракторлар ва қишлоқ хўжалик машиналарига эга. Ўқув масканида таҳририят гуруҳи ишлаяпти. У қўлланмалар, дастурлар ва дарсликлардан ташқари тарбия соҳасида эришилган ютуқларни оммавийлаштириш билан ҳам шуғулланади. Педагогика жамоасида компьютерлашни мукаммал ўрганишга эътибор қаратилган. Чет тилларни ўрганувчиларга зарур шарт-шароит муҳайё этилган. Аждодларимиз мероси «Одобнома» дарслари орқали ёшларга ўргатилаяпти. Иссиқхона ва лимонарий ишга тушаяпти.

Коллеждаги бадиий ҳаваскорлик тўгарагида турли гуруҳлардан йиғилган 30 нафар истеъдодли ёшлар иштирок этишмоқда. Шунингдек, техник иқтисодиёт кўргазмаси ташкил этилди. Унда ўқувчилар ўз қўллари билан ясаган буюмлар, коллеж тарихи билан боғлиқ ҳужжатлар жамланган. Ўзбекистон Республикаси Мелиорация ва сув хўжалиги таъсис этган тўртта тармоқ стипендиялари берияпти. Тошкент вилоят сув хўжалиги бошқармаси янги ўқув йилидан 6 нафар ўқувчиларни тармоқ стипендияси билан таъминлашни режалаштираяпти. 1993 йилдан коллеж корхона ва ташкилотлар буюртмасига асосан кадрлар тайёрлаяпти. Бу тадбир яхши натижалар бераётир. Республикамиздаги кўпгина ташкилотлар билан ҳам шундай ҳамкорлик олиб борилаяпти.

С. ҲУСАНОВА,
Д. САЪДУЛЛАЕВ.

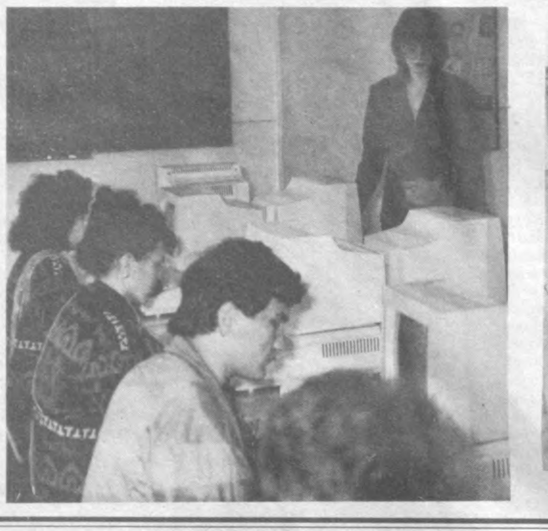

СУРАТДА: коллеж жамоаси ҳаётидан лавҳалар.

СУЯРҚУЛОВ ТЕГИРМОНИ

Зомин райони «Оқар» ижара ширкатлар бирлашмасининг маркази Оқар қишлоғида фуқаро Карим Суярқулов янги тегирмон қуриб ишга туширди. Электр қуввати билан ишлайдиган бу тегирмонни мулк эгасининг ўғиллари Нурулла, Ҳабибулла, жияни Олимжон бошқаришмоқда. У соатига 50 килограмм буғдойни унга айлантириб беради. Суярқулов тегирмони хизматидан Оқар, Боймоқли ва Сирғали қишлоқларининг аҳолиси баҳраманд бўлаяпти.

А. ИМОМОВ.

УЙ ЖИҲОЗЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Республика «Ўзбекмебель» давлат ҳиссадорлик бирлашмаси ўтказган энг яхши мебеллар танлов-савдосида «Андижонмебель» ҳиссадорлик жамиятининг маҳсулоти биринчи ўринни олди. Республикамиздаги 40 та мебель корхонаси қатнашган бу танловда андижонликларнинг айниқса ётоқхона жиҳозлари, стул, телевизор учун тумбалар харидор ва мутахассислар эътиборини тортди. Улар шу жойнинг ўзида харид қилинди, мунтазам етказиб бериш учун савдо тармоқлари билан шартномалар тузилди.

Андижон мебеллари пишиқлиги, бежиримлиги, нисбатан арзонлиги билан ажралиб туради. Корхонада хом ашё муаммоси ҳал этилган. Авваллари ёнғоқ ёки чинор дарахтлари кесилса, ўтин сифатида фойдаланилар эди. Энди бундай ёғочлар аҳолидан сотиб олинмоқда, тайёр мебель ёки бошқа маҳсулотга айирбошланаётир. Қўшни Қирғизистон ва Қозоғистондан ҳам бартер йўли билан ёғоч олиб келиняпти. Буларнинг ҳаммаси жамоанинг бир меъёрда ишлашини таъминлаяпти.

МИЛЛАТ РАМЗИ

Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий тадқиқот институтида халқ санъати анъаналарини тиклашга бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Суҳбатда халқ усталари ва санъатшунослар иштирок этишди.

Бу мулоқот ганч ва ёғоч ўймакорлиги ҳамда гул тикиш усталарига, заргарларга энг муҳим муаммолар хусусида фикрлашиб олиш ва ўз истакларини баён қилиш имконини берди.

Учрашув иштирокчилари миллатнинг ўзига хос рамзи бўлмиш халқ миллий ҳунармандчилиги анъаналарини авайлаб-асрабгина қолмай, уларни янада ривожлантириш зарурлигини таъкидладилар.

(ЎзА).

ЖУРНАЛИСТЛАР БАЙРАМИГА БАҒИШЛАНАДИ

Халқлар Дўстлиги саройида 27 июнь соат 19.00 да Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари байрами шарафига

КАТТА КОНЦЕРТ

Ўзбекистон халқ артистлари
Насиба Абдуллаева, Ғуломжон Ёқубов
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар
Нуриддин Ҳайдаров, Матлуба Дадабоева
Қозоғистонда хизмат кўрсатган артист
Азим Муллахонов
Кулги усталари:
Муҳиддин Дарвешов, Мирза Холметов, Собит Асомов
таниқли хонандалар:
Гулбаҳор Эрқулова, Абдулҳай Каримов, Равшан Комилов, Дониёр Тошмуҳамедов

«Шодлик» ашула ва рақс ансамбли,
«Туркистон» гуруҳи

Дастурни Ўзбекистон халқ артисти Теша Мўминов олиб боради.
Концерт режиссёри — Марат Азимов.
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида сотилмоқда.
Жамоалардан буюртмалар олинади.
Концерт ташкилотчиси — Ўзбекистон Республикаси матбуотни қўллаб-кувватловчи жамғарма (тел: 44-37-86, 44-37-87, 44-32-14).

ДИҚҚАТ! ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР! «МУЛКДОР» ОБУНА БЎЙИЧА КЎРИК-ТАНЛОВ ЎТКАЗМОҚДА!

«Мулкдор» иқтисодий ҳафталик газетаси учун 1995 йилнинг иккинчи ярим йиллигига — беш, тўрт ойга обуна давом этмоқда.

Муҳтарам юртдошлар, алоқа бўлими ходимлари, жамоатчи обуна уюштирувчилар!

«Мулкдор» ва унинг муассислари энг кўп маблағга обуна уюштирган зийрак ҳамда куюнчак юртдошларимиздан 2 кишига «Семурғ» телевизори, 5 кишига Японияда ишлаб чиқарилган автомат телефонлар, 10 кишига турли русумдаги чинни идишлар ва бошқа қимматбаҳо ҳамда эсдалик совғаларни тақдим этади.

Мукофотлар мамлакатимизнинг Мустақиллик байрами шодиёналари давом этаётган — 5 сентябрь кунида таҳририятда тантанали суратда топширилади.

Кўрик-танловнинг ягона шарти:

Обуна ҳақиқатдан ҳам————ев(а) уюштирилганлигини тасдиқловчи район (шаҳар) алоқа бўлими томонидан берилган ҳужжат. Бу ҳужжат 1995 йил 20 августга қадар қуйидаги манзилгоҳга етказилиши зарур: Тошкент— 83, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. «Мулкдор» газетасига.

«Мулкдор»нинг совғалари ҳаётингизга оз бўлсада қувонч келтиражагини истардик.

Нашр кўрсаткичлари: якка тартибда обуна учун — 75497.
Ташкилотлар учун — 75483.

Саломатлик фидойилари

САВОБИ АЗИМ

Маҳалла-кўйдами, йўлдами, йиғиндами гурунг мавзуси саломатликка бурилса «Яқинда мени фалончи дўхтир даволади. Умридан барака топсин, доим дуодаман, кўрмагандек бўлиб кетдим». «Ёш бўлса ҳам иқтидори бор экан, бир кўришда тўғри ташхис қўйди», деган гапларни кўп эшитасиз.

Шунда бошқалар ҳам суҳбатга қўшилиб «Бундай сўлимгоҳда ўн дақиқа ором олган кишида ғубор қолмайди», деб таъриф беришади.

Биринчи республика клиникаси эл назарига тушган қутлуғ шифохоналардан. Бу ерга дардига даво истаб мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларидан беморлар келишади. Ушбу даргоҳ яна шуниси билан машҳурки, унда дунёга танилган Ўктам Орипов, Наби Мажидов сингари йирик олимлар, уларнинг истеъдодли шогирдлари хизмат қилишади.

Давохона ҳовлиси истироҳат боғини эслатади. Йўлкалар озода, сув сепилган. Қуёшнинг эрталабки заррин нуридан гуллар ял-ял товланади. Фавворалар нуқра сочади.

— Шифохона Бош ҳаким муовини Ш. Бозоров ташқариси ва ичкариси бир йилда жуда ўзгарди, — дейди. — Барча бўлимлар замон талабларига мослаб таъмирланди, жиҳозланди. Беморхоналардаги ўринлар сони қисқартирилди. Илгари битта палатада саккиз-ўн киши ётган. Инсон даволаниш билан бирга дам олгани ҳам келган. Шуни эътиборга олиб, хоналарни қайтадан безатдик.

Узун йўлакларга мармар плиталар ётқизилган. Хоналарга гилам, поёндозлар тўшалган. Энг каттаси тўрт кишилик. Хўжалик ҳисобидаги бўлим давохоналари эса асосан бир беморга мўлжалланган. Телефон, музлатгич, телевизор бор. Хизмат кўрсатиш ҳам шунга яраша, исталган дори-дармон топилади.

Ўзбек тиббиёти ютуқларини жаҳонга таратаётган, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, хизмат кўрсатган фан арбоби, Тошкент Давлат тиббиёт олийгоҳи факультет хирургияси кафедраси мудири, профессор Ўктам Орипович Орипов қўлимизга бир китоб тутқиздилар:

— «Умумий хирургия» дарслиги, яқинда нашрдан чиқди, — дедилар. — Ўзбек тилида биринчи ёзилиши. Илгарилари ҳам она тилимизда қўлланмалар босиларди. Лекин улар рус тилидан таржима қилинарди. Бундаги яна бир янгилик — Ибн Сино жарроҳликда ишлатган асбоблар сурати изоҳлар билан берилган.

— Кафедрамиз жамоаси тўртинчи-олтинчи курс талабаларига жарроҳликдан сабоқ беради, — сўзида давом этди Ўктам Орипович. — Бизнинг муҳим вазифамиз касалликка тўғри ташхис қўйиш, операциядан сўнг уларни батамом даволашдир. Бу йилдан умумий шифокорлар тайёрлаяпмиз. Ўқишни битириб, маълум вақт ишлагач, алоҳида мутахассислик бўйича малакасини ошириш учун имтиҳон топширади. Шунда врачнинг умумий билим доираси кенгаяди.

Ҳозирги кунда ўт-тош касалликлари ва уларнинг асоратини йўқотиш борасида изланишлар олиб бориляпти. Дастлабки натижалар умидли. Шунингдек меъда, ўн икки бармоқли ичак ярасини даволашда янги усуллар ишлаб чиқилди. Қандли диабетни хирургик йўл билан даволашда бирмунча ютуқларга эришилди.

Неврология бўлими мудираси Сулув Исмоилова йигирма йилдан буён шу шифохонада ишлайди. Унинг енгил қўлидан кўплаб беморлар шифо топишди. Номига битилган ташаккурномалар беҳисоб.

— Даво истаб Жиззахдан келдим, — дейди Р. Абдуллаева. — Ҳозир ўзимни жуда яхши ҳис этаяпман. Бу албатта касбига фидойи, қўли енгил дўхтирлар туфайли. Илойим умрлари узоқ бўлсин.

— Ҳаммалари тажрибали, ширинсўз дўхтирлар экан, — дейди бўстонлиқлик Шодикарим Ерметов. — Миннатдорчилигимнинг чеки йўқ. Сулув опадан тортиб барчаларига раҳмат. Бундай дил изҳорини билдирган даволанувчилар жуда кўп.

— Ота-боболардан қолган бир гап бор: бирон даргоҳга иш билан, ёхуд бирон хонадонга меҳмонга борсанг аввало сен босиб ўтаётган остонага разм сол. У озода, покиза бўлса, билгинки, ўша жойнинг эгалари ҳам покиза, кўнгиллари ҳам инсонга фақат яхшилик тиловчи, савобни ҳар нарсадан устун қўювчи кишилардир. Ушбу шифохона остонасидан чиқаётиб юқоридаги ўгит хаёлимдан ўтди.

Дарҳақиқат, дунёда бемор кўнглини олиб, дардига малҳам бўлиш савоби азим!

Б. Равшанов.

ОРОЛ БОЛАЛАРИГА ҒАМХЎРЛИК

Республика ҳукумати Оролбўйи болалари соғлиғини тиклаш, уларнинг ёзги дам олишини яхши ташкил этишга алоҳида эътибор беряпти. Бу йил Қорақалпоғистондан 2500, Хоразм вилоятидан 1500 нафар бола Тошкент шаҳри ва вилоятидаги «Конструктор», «Зилола», «Меҳржон», «Эльбрус» сингари сўлим гўшаларида хордиқ чиқаради. Уларга бепул йўлланма берилди. Барча сарф-харажатни республика Касаба уюшмалари қўмитаси ва маҳаллий ҳокимликлар зиммага олди.

(ЎзА).

Футбол

ҒАЛАБА ИШТИЁҚИ

Ўспиринлик пайтлари кўчада тўп тепганимизда шерикларимиздан кимдир хатога йўл қўйса ёки ландавурлик қилса, жаҳл устида ади-бади айтишиб, муносабатларни ойдинлаштириш пайида бўлардик. Суягимиз қотмагани боис ўйлардикки, шундай қилсак, кейинги сафар ўйинимиз қовушиб, омад кулиб боқади.

Бошқаларни билмадим-у, ўша лаҳзаларда ҳам, ҳовурдан тушгач, яхши чиқмаган зарба ёки ўтказиб юборилган тўпни, дея кимгадир дашном бериш яхши нарса эмаслигини англан бўлмаса-да, қалбан сезардим. Айниқса, ўзим қизишиб кетган дамларда анчагача афсусланиб юрардим. Дарвоқе, кимнингдир ўйини қовушмаса, бошқа бировнинг унга дакки беришга, ҳақоратомуз гапларни айтишга нима ҳақи бор?

Кўчада тўп тепиш, ҳатто миллий биринчилик ўйинлари у ёқда турсин, энг нуфузли жаҳон беллашуви ўтаётган тақдирда ҳам, энди англашимча, «ер қаттиқ бўлса, ҳўкиз ҳўкиздан аламини олади» қабилида иш тутишга мутлақо асос йўқ. Зеро, футбол умуман спорт ўз куч-қудратини намойиш учун чиққан кимсаларнинг ўзаро мусобақасидир. Бундай мусобақани бир-бировни ҳаракат қиладиган майдонга айлантириш — спортни бебурд қилишдан бошқа нарса эмас.

Бу ҳақда сўз юритишимизнинг боиси шундаки, футбол бўйича мамлакат олий табақа жамоалари ўртасидаги қатор учрашувларда моҳирона тўп суриш бир ёқда қолиб, ўйинчилар бир-бирларига баралла овоз билан дакки беришлари яққол кўзга ташланмоқда. Айниқса, ўзини футбол юлдузи санай бошлаган, лекин амалда ишқибозларни чиндан ҳам қойил қолдирадиган даражада тўп тепишдан йироқ «хўрозлар»нинг мундайроқ «жўжа»ларни ишқибозлар кўзи олдида беадаблик билан ўқитишга уринишлари одат тусига кирмоқда.

Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси футболчиларининг майдондаги ҳатти-ҳаракатлари бунга яққол мисолдир. Ўйинчилар ўртасидаги ҳақоратомуз «ади-бади» гап-сўзларнинг гувоҳи бўларкансиз, беихтиёр бир пайтлар ишқибозлар билан тўлиб-тошган бу масканга томошабинлар сийрак келишаётганига шукроналар айтасиз... Ёки ўйингоҳда одам кам деб, футболчилар оғзига келган гапларни айтишдан тап тортмаяптимикан?

Нима бўлганда ҳам, ўйинчилар ўртасида ҳамжиҳатлик йўқлиги жамоага қимматга тушмоқда. «Бир кун жанжал чиққан жойдан қирқ кун барака кетади», деганларидек ўзаро ҳурмат-эътибор йўқлиги туфайли «Пахтакор» бирин-кетин очколарни бой бермоқда. Ўн учинчи турда ҳам шундай бўлди. Тошкентликлар ўз майдонларида тўп суриб, дастлаб ҳисобни очишганликларига қарамай, пировард-натижада «Сўғдиёна» жамоасидан енгилишди — 1:2.

Жиззахлик футболчиларнинг ғалабага бўлган иштиёқларини камситмаган ҳолда таъкидлаш жоизки, бизнингча, ўйинчилар ўртасида ўзаро ҳурмат, бир-бирига ишонч йўқлиги «Пахтакор»га панд бермоқда...

Турнинг қолган натижалари: «Политотдел» — «Динамо» — 2:0, АСК — МҲСК — 1:2, «Наврўз» — «Навбаҳор» — 0:2, «Янгиер» — «Нурафшон» — 0:1, «Атласчи» — «Нефтчи» — 3:4, «Чирчиқ» — «Машъал» — 1:0, «Трактор» — «Темирйўлчи» — 3:3.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

ҚАЙТА ИШЛАСАНГИЗ, ДАРОМАД КЎПАЯДИ

Қишлоқ хўжалик хом ашёсини хўжаликларда, фермерларга қарашли кичик корхоналарда қайта ишлаб, тайёр маҳсулот ҳолида сотиш кўриладиган даромадни сезиларли даражада кўпайтириш имконини беради. Шунинг учун ҳам Тошкентдаги «Нико-Нур» агрофирмаси қуйидаги ускуналар ва қурилмаларни сотиб олиб, фаолиятингизни кенгайтиришни таклиф қилади:

— Бир кеча-кундузда 100 килограммдан 200 килограммгача мева-сабзавотларни қуритадиган шкафлар. Улардан бештаси ёнма-ён қўйилса, кичик цех вужудга келтирилиши мумкин;

— Соатига 100 килограмм ун ёки 200 килограмм аралаш озуқа тайёрлаш қувватига эга бўлган электр тегирмонлар;

— Бир сменада 500 литр сутни қайта ишлаб, сариёғ ва бошқа маҳсулотлар тайёрланадиган кичик цех;

— Бир сменада 2000 пакет маккажўхори қаламчаларини тайёрлаш қувватига эга бўлган кичик цех;

— Бир йўла 20 та товуқ ёки 20 килограмм бошқа гўшт маҳсулотлари димлаб пишириладиган гриль-бар;

— Ип йигирувчи замонавий электр ускуна.

Мурожаат учун телефонлар: 79-18-30, 79-24-40, 79-24-15, 44-47-69, 62-00-20 (доимий навбатчи).

Ўзбекистон истеъмол бозорига бутун дунё озиқ-овқат маҳсулотларини узлуксиз етказувчи

«БЕШ ЁҒОЧ»

фирмаси

Республикамизнинг барча ТАДБИРКОР ва ТИЖОРАТчиларига 1,5 литрли полиэтилен идишларга қуйилган ИТАЛИЯнинг жаҳонга машҳур ЮҚОРИ СИФАТЛИ ҳамда ҲУЗУРБАХШ

San Paolo

ширин салқин ичимликларининг 8 турини

ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Буюртма ва мурожаат учун телефонлар: 45-61-13, 45-82-93, 45-62-36.

Қурилиш ва савдо ташкилотлари, дўкондор ҳамда тадбиркорлар эътиборига!

БЕШ ХИЛ КЎРИНИШДАГИ КАФЕЛЛАР СОТИЛАДИ

Тошкент қурилиш материаллари комбинатидан турли-туман рангдаги, гул солинган кафеллар

30 ФОИЗГАЧА АРЗОНЛАШТИРИЛГАН нархларда сотилмоқда.

Маҳсулотга харидорлар учун мақбул бўлган усулда ҳисоб-китоб қилинади.
МАНЗИЛГОҲ: Усмон Носир (аввалги Ш. Руставели) кўчаси, 2-тор кўча, 2-уй.
Телефонлар: 50-92-94; 50-83-54.

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ, ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!
Тошкентдаги ташкилот 76, 159, 219 диаметрли қувурларни, «Лочин» болалар велосипедларини, «Белорусь» трактори учун «Д-243» двигателларини, КАМАЗ автомашинасига аккумуляторларни
СОТИБ ОЛИШНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ
Нархлар бозорникидан арзон.
Мулоқот учун телефонлар: 33-44-43, 36-54-54, 36-54-44.

Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек туманидаги «Трансинторг» масъулияти чекланган жамият тугатилади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эрқул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Сунnатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» КОНЦЕРНИ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Масъул котиб ўринбосари — 36-56-25. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51,33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими — 36-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Чорвачилик бўлими — 36-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 36-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-49, 36-54-52. Безатиш бўлими — 36-58-79.

Рўйҳатдан ўтиш тартиб рақами 2. Буюртма Г—0240, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.